

Rifom?

o

Ristoro?

Randolph Dunn

BibleWayPublishing

President in Stetment

BibleWay Publishing na Baybul ministri we no de du biznes. Di men tin we i de pe atenshon pan na di websayt en dijital buk den we di Intaneshonal Baybul No Instityut de mek. Di abit fo IBKI na fo mek enibodi we want fo lan mo bot God en wetin i want, get Baybul lesin den. Student den NO nid fo atend di Instityut fo get setifiket o diploma. Yu kin stodi den lesin ya na di intanet o na klasrum, bay Zum, dawnlod den na dijital divays, imel, print, o yuz bay wan wan pipul den, grup den, o choch den we den de du den ivanjelistik ministri. IBKI noto akredited institiushon.

Wi kin advays yu fo stodi yu Baybul fo no if wetin den tok na den lesin ya korekt o from eni oda say. Di 'koment' den we den prezent na di Intaneshonal Instityut fo Baybul No (IBKI) lesin den na di wan den we rayt o kompayla den opinion. Boku tem, di tin den we pipul den kin tink bot kin fen in we na odio, vidio, en print lesin den, en bak di Baybul koment den; en, insay di tichin den we di pricha den, minista den, pasto den, prist den, en rabay den de tich.

Yu fo oltam chek ol di koment, opinion, en tichin dem fo den wan ya bikos na YU wok fo fen, no en du wetin God want.

Fo chek di trut fo eni tichin, rid difren Baybul transleshon den, en luk di Baybul dikshonari en leksikolbg fo lan wetin wod o frez den we yu no sabi. Tek tem wit eni dikshonari difinishon, bikos dikshonari den de gi di minin fo wod en frez den from di orijinal langwej to di we aw den de yuz am naw.

Di minin fo wod en frez kin chenj as tem de go. Don bak, den kin translet boku Grik wod den to wan wod, en dis kin mek di fos minin chenj.

Mek yu alaw God fo gayd yu we yu de stodi in Oli Wod, di Baybul.

IBKI gi yu rayt fɔ dawnlod ɛn riprodyuz fɔ tin dɛn we nɔto fɔ kɔmɛshɔn dɛn lɛsin dɛn ɔl. Fil fri fɔ sheb bɔt nɔ sɛl, chɛnj, ɔ chaj buk ɔ lɛsin.

Randolph Dunn, Prɛsident

Kɔntakt wi: info.IBKI.english@gmail.com

Wɛbsayt: thebiblewayonline.com/IBKI-Inglish.html

Rifɔm? ɔ Ristɔr?

Randolph Dunn

Chapta 1

Rifɔmeshɔn Muvment

Di Renaissance 1517 – 1648 AD

Bitwin 1118 ɛn 1518 di Katolik dɛn ɛn di Jaman Emparɔ bin tek turn (dipɛn pan udat bin de na pawa) fɔ kil Kristian dɛn as dɛn bin de diskɔba dɛn. Na lɛk 4,000 (ɔlsay na Sentral Yurop [insay Alsace-Lorraine we de na sentral Jamani]) bin day bikɔs dɛn bin de mek dɛn sɔfa insay dɛn 4 ɔndrɛd ia ya. So, sɔm pan dɛn chɔch dɛn ya na Alsace-Lorraine na dɛn mek di pawa we mek Martin Luther lɛf fɔ fala Katolik rilijɔn. I go mɔs bi se Luther nɔ bin eva yeri bɔt wetin dɛn de tich, bɔt i nɔ bin gri wit di we aw di Katolik Chɔch bin de kil di Kristian dɛn. Infakt, Katolik rilijɔn dɛn bin ivin de tink se Luther “get tayt padi biznɛs wit di chɔch dɛn we de agɛns di gɔvment na Alsatia, (wan rijyɔn na Alsace).” Bɔt pan ɔl dat, Katolik ɛn Protestant dɛn bin de mek di Anabaptist chɔch dɛn na Yurop sɔfa.

Di Renaissance pop dem bin notoriously worldly. Di bad we aw pipul dɛn bin de trit pipul dɛn lɛk simony, nepotism, ɛn fɔ spɛn bɔku mɔni bin bɔku. Di Katolik Chɔch bin ful-ɔp wit venality [we dɛn kin ebul fɔ get fɔ prayz] ɛn mami ɛn dadi biznɛs di we aw Gɔd nɔ want. Di sɛl we dɛn sɛl Induljɛns na bin patikyula tin we nɔ bin fayn bikɔs i bin de ambɔg tru tru spiritual ripɛnt ɛn fɔ mek layf bɛtɛ. Na di sem tɛm wan rial ɔpsayz pan pɔpul rilijɔn bin sho inɛf ɛn i mek di difrɛns bitwin wetin di pipul dɛn bin de op fɔ ɛn di ebul we dɛn ebul fɔ satisfay wit di tin dɛn we dɛn nid pan Gɔd biznɛs.

Matin Luta (1483- 1546)

Di wan dɛn we bin de bifo Matin Luta in spiritual tin dɛn bin get man dɛn lɛk Jɔn Wiklif (1328- 1384) ɛn Jɔhans Hus (1369-1415), we bin dɔn tray fɔ mek di [Katolik] chɔch chɛnj di sem we. Insay 1517, Luther bin nel in Nayntin Fayv Tisis na di domɔt fɔ di ɔl Sent Chɔch, na Witenbɔg we bin de wok as notis bɔd fɔ anɔnsment dɛn we get fɔ du wit yunivasiti.[1] Dɛn tin ya na bin pɔynt dɛn we dɛn bin de agyu bɔt we bin de kɔndɛm di Chɔch ɛn di Pop. Di pɔynt dɛn we pipul dɛn bin de agyu bɔt pas ɔl na di we aw dɛn bin de sɛl induljɛns ɛn di we aw di Chɔch bin de fala pɔgatɔri.

en.wikipedia.org/wiki/Protestant_Reformation

Insay 1520, Luther bin pul tri smol buk den we

- a. Diskrayb di abiuz dem we Rom bin de du
 - b. Dimand rifom insay moral en insay dogma
 - c. Atak som pan di sakrament den, transubstantiation, en woship fo di sent den
 - d. I bin tok tranga wan se na di Baybul nomo na di las pawa fo Kristian.
- therestorationmovement.com/lessons/chlesson03.htm

Luther espoused -- 'Wetin no de agens Skripcho na fo Skripcho, en Skripcho fo am.'

RIFLEKSHON DEN we Al Maxey rayt Isyu #401, Jun 30, 2009 from wikisource.org/wiki/AnteNicene_Fathers/Volume_III//Apologetic_Di_Chaplet,_o_De_Korona/Chapta_II

Luther na bin tret [at ol na Jamani]. We i bin mek in "choch" insay 1520, Katolik den bin no se den get problem. Den bin mistek put di Anabaptist choch den togeda wit den. Katolik den bin de ron fred, en kil olman (Kristian en protestant den ol). Katolik den no bin satisfay igen fo kil Kristian den as den bin aksidentli fen den; naw den bin rili de fen den. Insay Alsace-Lorraine nomo, pan lek 100,000 memba den, den bin bon lek 42,000 pan den bikos den no bin lef Kristian rilijon fo sopot Katolik rilijon. Dis kil we den kil pipul den bin apin from lek 1525 to 1536. Di tin den we bin de apin bin de olsay. Bay 1595, di Kristian den na Alsace-Lorraine na bin jos 1,000 pipul den. Boku kongrigeshon den bin don ot. Pan ol we di kongrigeshon den na Moravia no bin boku, den bin ebul fo ronawe go na Ongaria, Polan, Yukren, en Kraym. Bay 1799, Yuljios Shnayda (we na bin katolik prist) bin kot di las tri pipul den we den kil fo den fet ed bikos den no bin tek pat wit Nepolyon insay di French Rivolschon. (adapted from allexperts.com/q/Critics-Catholicism-3337/Questions-1.htm Marvin Howard)

Di rizulyt na di nia fo donawe wit di choch na Yurop.

Ulrich Zwingli (1484–1531)

Di Rifomeshon na Swizaland fos develop na Zurich onda di lidaship fo di prist Ulrich Zwingli. Zwingli bin don get pawa from Erasmus en Kristian pipul den we de tink bot motalman. I bin rich wan ivanjelikal ondastandin bot Kristian rilijon from di stodi we i bin de stodi di Baybul en from di kontakt den we i bin get wit di Lutheran den. Na Janwari 1, 1519, i begin fo gi 6 ia sirios tok bot di Nyu Testament we mek di siti kaonsil en di pipul den na Zurich want fo chenj. Di fayn we aw pipul den bin ansa di buk we nem The Sixty-Seven Articles, we i bin pripia fo wan poblik agyument wit wan pop ripot insay 1523, bin pruv se pipul den bin lek in program. I kol fo mek den pul di Misa (en fo mek den tek wan ples fo wan Masta in Sopa we get sontin fo du wit am), fo mek den no get enitin fo du wit di episkopal kontrol, en fo mek den chenj di siti-stet usay di prist den en di Kristian majistret den go gri wit wetin God want.

mb-soft.com/believe/txn/reformat.htm

I bin atak di kəstəm fə fast insay Lənt, kərpshən na di chəch dən bin de put pipul dən we get ay pozishən, i bin de mek di bigman dən mared, ən i bin de atak di we aw dən de yuz imej dən na say dən we dən de wəship.
en.wikipedia.org/wiki/Huldrych_Zwingli

Zwingli bin kontinyu fə tək se enitin we 'nəto ɔ tich na di Nyu Testament fə nɔ gri wit eni kəndishən.' RIFLƏKSHƏN DƏN we Al Maxey rayt Isyu #401, Jun 30, 2009 we dən tek frəm

http://en.wikisource.org/wiki/AnteNicene_Fathers/Volume_III/Apologetic/The_Chaplet,_or_De_Corona/Chapter_II

Radikal Rifəmeshən

Bigin na Swizaland ən Jamani, di Radikal Rifəmeshən bin bən bəku Anabaptist dən grup dən ɔlsay na Yurop. Frəm trade trade, di radikal rifəma dən bin de wok ɔnda sɔm nem dən.

Brɔda ɔ Swis Brɔda – na bin wan grup we radikal ivanjelikal rifəma dən we bin de fala Ulrich Zwingli we kəmət na Zurich fəs, bət leta dən bigin di muvmənt we dən kəl naw Anabaptism. Insay 1525, Fəliks Manz, Kənrəd Grəbel, Jɔj Blək, ən ɔda pipul dən bin mek wan nyu grup, we nɔ bin gri fə baptayz bebi dən ən dən bin de prich wetin di Brɔda dən se na tru Kristian rilijən. Bays pan Sola Scriptura [skripchɔ nɔmɔ], di Swis Brɔda dən bin tək se bikɔs di Baybul nɔ tək bət bebi baptizim, di chəch nɔ fə du am. Afta dat, Ulrich Zwingli bin tək se dis nɔ gri wit wetin dən tək. So, wan pɔblik agyument bin de, we di kansul bin gri wit Zwingli in pozishən. Dis bin mek di Swis Brɔda dən kristaliz ən i bin mek ɔl di ɔda pipul dən we bin de rifəm ən di Katolik Chəch bin mek dən sɔfa.

I impɔtant fə no se na di Protestant dən we bin de ɔnda Zwingli bin mek di Anabaptist dən sɔfa fəs. Dən bin dən grap pan in wach, na in tɔj, ən dən na bin in disaypul dən trade. Səntəm i bin de fred se if bəku bəku Protestant dən de we nɔ gri wit am, dat go ambɔg di chans we i get fə du eni chenj we i nɔ go ebul fə chenj. Səntəm... bət natin nɔ go ebul fə mek i jɔstify wetin i du. I bin get di majistret in yes; na in bin de in chaj fə Rifəm. Di kənsil bin tək se fə baptayz bak na kapital kraym, so lə wi mek dən du am.

Fəliks Manz bin bi di fəs Anabaptist martyr insay 1527, ten shot ia afta Luther bin dən nel in tisis dən. Dən bin drawn am na di riva rayt na di midul pat na Zurich. Dən bin bit ɔda Anabaptist dən ɔ dreb dən. Dən tin ya bin bi standad prɔsis na Protestant teritɔri.

Bikɔs di ɔtoriti dən bin de mek dən sɔfa, bəku pan dən Anabaptist ya bin muf kəmət na Swizaland ən go na di kəntri dən we de nia dən. Dən bin kam fə no sɔm pan di Swis Brɔda dən as Menonayt dən afta we dən bin sheb insay 1693, ən dis nɔ bin gri bitwin di Jekɔb Aman ən Hans Reist grup dən.
en.wikipedia.org/wiki/Swiss_Brethren

Mennonites - wan Anabaptist dinomineshən we dən gi di nem to di Frisian, Menno Simons (1496–1561). Di tin dən we di Menonayt dən bin de tich bin kəmət frəm wetin dən biliv pan Jizɔs Krays in mishən ən in ministri, ən dən bin biliv tranga wan pan ɔl we di difren Roman Katolik ən Protestant stet dən bin de mek dən sɔfa. Bifo dən fət, bəku pan dən bin sev bay we dən rɔnawe go na di stet dən we bin de nia dən usay di famili dən we de rul nɔ bin gri fə biliv tranga wan se big pipul dən fə baptayz. en.wikipedia.org/wiki/Mennonite

Hutterites – dən sheb wan kəmət ansest wit di Anabaptist dəm, wit di Mennonites ən Amish dəm ən as dən go fala lɔjik wan, dən sheb bəku pan di sem biliv ən tichin dəm. Hutterites difren pan wan men tin: dən biliv fə sheb

den prɔpati den togɛda lɛk aw Krays ɛn In Apɔsul den sho am ɛn as leta den bin rifin am mɔ ɛn tɔk bɔt am na di Buk fɔ Di Apɔsul Den Wok [Akt]. hutterites.org/HutteriteHistory/index.htm

Amish - Di Amish muvmɛnt kɔmɔt frɔm di 16th sɛntinari feloship we den kɔl di Swis Brɔda ɔ Anabaptist, ɛn pat pan di Radikal Rifɔmeshɔn. Anabaptist min 'pɔsin we de bapɔayz bak'; wan tin we den tɔk bɔt di wan den we bin dɔn bapɔayz we den bin smɔl, bɔt leta den bin biliv se 'di pɔsin we biliv bapɔayz' ɛn dat mek den bapɔayz as big pipul den we biliv. Di Amish muvmɛnt tek in nem frɔm Jakob Ammann (c1656 —c1730), we bin biliv se Menonayɔt den bin de drɛf away frɔm di tichin den we Menno Simons ɛn di 1632 Mennonite Dordrecht Confession of Faith bin de tich. Di Amish den lɛk di Swis Anabaptist den bin skata bikɔs den bin de mek den sɔfa ɔlsay na Alsace. wikipedia.org/wiki/Amish#History

Bɔt den Radikal Rifɔma ɔ Anabaptist ya bin de kɔl dɛnsɛf: Brɔda ɛn Biliv ɛn Kristian.

Insay 1524, we di agyument den na Zurich bin stil rili shɔt, Balthasar Hubmaier (we de liv na Katolik teritɔri) bin pul sɔm atikul den we ripresent in tioloji. Di wan den we de dɔɔ ya na frɔm Estep:

1. Na fet nɔmɔ de mek wi oli bifo Gɔd.
2. Dis fet na fɔ no di sɔri-at we Gɔd dɔn sho wi we i de sakrifays in wangren pikin. Dis nɔ de inklud ɔl di lay lay Kristian den, we nɔ get natin pas wan istri fet.
3. Dis kayn fet nɔ go ebul fɔ kɔntinyu fɔ du sɔntin bɔt i fɔ brok to Gɔd fɔ tel tɛnki ɛn to mɔtalman pan ɔlkayn wok den we de sho se den lɛk wi brɔda den. So den nɔ go gri fɔ tek ɔl di tin den we den kin du fɔ wɔship Gɔd, lɛk kandul, pam branch, ɛn oli wata.
4. Den wok den de nɔmɔ na gud tin den we Gɔd dɔn tel wi ɛn den wan den de nɔmɔ na bad tin we i nɔ gri fɔ du.
5. Di mis nɔto sakrifays bɔt na fɔ mɛmba Krays in day. So, i nɔto ɔfrin fɔ di wan den we dɔn day ɔ fɔ di wan den we de alayv...
6. As ɔltɛm we den de mɛmba di memorial, den fɔ prich di Masta in day insay di pipul den langwej. . .
7. Jɔs lɛk aw ɔl Kristian biliv fɔ inɛf ɛn bapɔayz, na so ɛnibɔdi fɔ si ɛn jɔj bay di Skripchɔ den if in pastɔ gi am it ɛn drink di rayt we. ritchies.net/p4wk4.htm we de na di wɔl.

Insay Febwari 1527 Maykɛl Satlɛr, we na bin Swizaland Anabaptist, ɛn ɔda pipul den bin put di Schleithem Kɔnfɛshɔn. I mɛn pɔynt den na bin:

1. Na di wan den we biliv nɔmɔ den fɔ bapɔayz. Fɔ bapɔayz bebi den, we na 'di tin we pas ɔl ɛn di fɔs tin we di pɔp et,' nɔto fɔ du.
2. Di 'ban' [ɛkskɔmyunikeshɔn ɔ fɔ pul pɔsin kɔmɔt na di kɔngrigeshɔn] fɔ bi di lokal chɔch den fɔ fala di wan den we fɔdɔm pan sin, afta den dɔn wɔn den fɔs ɛn sɛkɔn prayvet wɔnin.
3. Di bred ɛn wayn fɔ jɔs brok wit biliva den we dɔn bapɔayz, ɛn nɔto ɔda pipul den.
4. Tru Kristian den fɔ separet frɔm di wɔl sistɛm, inklud in 'chɔch atɛndans', ɔth, sɔd, ɛn ɔda tin den
5. Shepad den fɔ de bitwin di ship den, we go prich, ɛn ɔda tin den, ɛn di chɔch go sɔpɔt den. If den tek pastɔ frɔm di ship den, den fɔ ɔdinet ɔda wan insay in ples.

6. Di 'sɔd,' dat na, di majistret ɔ rulaship, de ausayd Krays in pafekt en i fɔ lɛf am to di wɔl fɔ yuz am. Kristian den nɔ fɔ de fɛt fɔ densesf ɔ bi majistret, ɔ yuz di sɔd we de na di wɔl fɔ mek pipul den nɔ du bad tin den we get fɔ du wit God biznes [gɔvment we den de mek sɔfa bikɔs den de na di rɔng rilijɔn].

7. Kristian den nɔ fɔ swɛ, bɔt lɛ den yes bi yes en den nɔ bi nɔ. ritchies.net/p4wk4.htm

Na May 20, 1527, Katolik gɔvment bin kil Maykɛl Satlɛr, we rayt di Anabaptist Schlietheim Confession. Pan ɔl we di Katolik Kiŋ Fɛdinand bin dɔn tɔk se fɔ drawn (di 'tɔd baptizim') na di best merɛsin fɔ Anabaptizim. Den bin dɔn sentens Sattler fɔ kɔt in tong, kɔt in bɔdi wit ɔt ayɛn, dɔn den bɔn am na di tik. ɔda wan den we Katolik gɔvment bin bɔn ɔ drawn. I tan lɛk se Katolik den bin lɛk fɔ bɔn, en Protestant den nɔ bin lɛk am.

Apat frɔm wetin wi dɔn tɔk bɔt, di Protestant en Katolik neshɔn den ɔl bin de mek pipul den sɔfa en du ɔda kayn bad bad tin den. Estep se bɔku bɔku pipul den bin day na Yurop insay di siksti sentiwoɔd, bɔt had nɔmba den nɔ go eva de. ritchies.net/p4wk4.htm

Fɔ sɔma wi si fɔ pas 400 ia sɔm pipul den we skata ɔlsay na Yurop bin want fɔ yuz skripchɔ nɔmɔ en go bak to God; dat na:

- a. Waldens pipul den – arawnd 1179
- b. Albigenses – arawnd 1200
- c. Wiklif – 1328 - 1384
- d. Hus – 1372 - 1415
- e. Chelchiki – 1374 - 1460
- f. Luther – 1483 - 1546
- g. Di wan den we de na di wɔl. Zwingli – 1484 - 1531
- h. Radical Reformers – 1525

Wan ɔda tin we kɔmɔn na dat den bin de mek den ɔl sɔfa. Bɔt dat nɔ fɔ sɔprayz bikɔs Jizɔs tel in disaypul den se:

Dis na mi kɔmand: Lɛk unasef. If di wɔl et yu, memba se na mi et mi fɔs. If yu na di wɔl, i go lɛk yu lɛk in yon. Jɔs lɛk aw i bi, una nɔ de na di wɔl, bɔt a dɔn pik una kɔmɔt na di wɔl. Na dat mek di wɔl et yu. Memba di wɔd den we a bin tel una se: 'Nɔbɔdi nɔ de we pas in masta.' If den mek mi sɔfa, den go mek unasef sɔfa. If den obe mi tichin, den go obe yu yon tichin bak. Den go trit una dis kayn we bikɔs ɔf mi nem, bikɔs den nɔ no di Wan we sɛn mi. (Jɔn 15: 17-21)

Wan ɔda pɔsin we de rifɔm apia. Wan we nɔ bin yuz skripchɔ nɔmɔ fɔ in tichin bɔt i bin tek di wan den we di ɔgɔstin bin de tich.

Jɔn Calvin (1509-1564)

Den bin sabi Calvin na di Yunivasiti ɔf Paris as "Di Akɔsativ Kes" bikɔs i bin de kɔrɛkt, fɔ fɛn fɔlt . I chenj frɔm di stɔdi fɔ lɔ to tioloji we in papa want. Di uman den we de stɔdi bɔt mɔtalman we nem Erasmos en Lɛfɛv bin mek i

bigin fɔ stɔdi di Baybul en di tin den we Luther rayt. Afta sɔm tɛm, sɔntɛm insay 1533, i bin gɛt "kɔnvɛnshɔn ekspiriens" en bigin in rilijɔn wok. Insay 1534, i bin kɔmɔt na Frans bikɔs den bin de mek i sɔfa.

Insay 1541 i bin go bak na Jeneva usay i bin rili pawaful. "Kalvin bin de kɔntrol ɔl di briz en ɔl di at bit we in sitizin den bin de bit. Calvin bin gilty fɔ mek i sɔfa bad bad wan pan di wan den we bin de agens am. Di kes we bin get badnem pas ɔl pan dis na Sevɛtɔs, we Calvin bin de wok as prɔsɛkyuta agens am.

Den bin kɔndɛm Servetus fɔ day bay we den bɔn am sloslo. Calvin bin tɔk se i bin tray fɔ chenj di we aw den bin de kil am, bɔt nɔto wan smɔl pruf de fɔ sho dis, ilɛksef na di minit den we den bin de jɔj am ɔ ɔdasay. I bin aks bak bɔku pipul den we nɔ gri wit di govment fɔ tɔn den bak pan di govment en put den na di rɛk [wan injin we de mek pipul den sɔfa, we get big freym, we den kin strech di bɔdi smɔl smɔl pan am te, sɔntɛnde, di jɔyn den kin kɔmɔt (dictionary.die.net/to put na di rɛk)] fɔ get pruf fɔ di tin den we i aks fɔ. Fɔ tɔk tru, wi fɔ tɔk se di Protestant den bin jɔs de fala di egzampul we di Katolik Chɔch bin dɔn du fɔ lɔng lɔng tɛm fɔ yuz sivil pawafɔ mek pipul den fala di prinsipul den we get fɔ du wit Gɔd biznɛs. Calvin bin rul wit ayen an te i day." "Ism's" Calvinism, REW, pej 9-12

Calvin in Institutes of the Christian Religion sho in tioloji. Den nɔ kɔmɔt frɔm Calvin bɔt na in jɔs mek den sistamat, arenj en divelɔp den. I bin de lent bɔku mɔni frɔm ɔgɔstin, en ɔgɔstin bin dɔn lent frɔm Ambrɔz en ɔda chɔch Fada den. I go mɔs bi se di Fada den bin afɛkt di Nostik den we bin de tich di Baybul en ivin di ol we aw pipul den na Pashia bin de tink se matirial na bad tin insay inɛf. Calvin bil in sistɛm pan di fawndeshɔn we di fɔs rifɔma den bin put, mɔ Luther en Bucer, en ɔda pipul den bɔt in speshal gift den fɔ lan, fɔ lɔjik, en stayl bin mek i bi di ɔdasayz tiolojian fɔ di Rifɔm muvmɛnt. ɔnda di wan ol sistɛm na bin di dominant tink bɔt di infinite en transcendent sovereignty of God, fɔ no udat na mɔtalman in supɛm end.

Bɔt nɔto lek di wan den we bin dɔn de rifɔm bifo tɛm we bin want fɔ abop pan di Baybul nɔmɔ, Calvin bin rayt in yon tichin den insay Institutes of the Christian Religion we den sɔmariz dɔnj ya en den go tɔk bɔt den wan bay wan leta.

Sovereignty - Gɔd na di wan we pas ɔl; so, wetin I want na di las wan en na di las wan.

Unconditional election - Akɔdin to In sovayb wil I bin dɔn ɔdinet ɔltin bifo tɛm. I bin dɔn disayd fɔ sin inɛf bifo tɛm. I du dis fɔ In yon glori. Fɔ mek In yon glori go bifo mɔ, I bin dɔn disayd bifo tɛm se fɔ sina den, I go sev sɔm en kɔndɛm ɔda wan den. I du dis akɔdin to wetin i want so dat i nɔ get natin fɔ du wit ɛnitin we mɔtalman de du.

Limited Atonement - Fɔ di wan den we i dɔn pik, Gɔd dɔn gi den atonment en sev tru in Pikin Jizɔs Krays in blɔd.

Total hereditary depravity - Di problɛm na dat tru Adam in sin, in nature bin kɔrɔpt, en dis nature dɔn pas to in pikin dɛm.

Irresistible grace - We pipul get dis kɔrɔpt nature, den nɔ kin ebul fɔ kam fɔ no Gɔd bay dɛnsɛf. Ivin di wan den we den dɔn pik nɔ go ebul fɔ ansa Gɔd, den nɔ go ebul fɔ get fet, te di Oli Spirit opin den at fɔ biliv en ɔndastand. Di gudnɛs we Gɔd gi, we i de du fɔ di wan den we i dɔn pik, en, akɔdin to wetin i want, nɔ go ebul fɔ stɔp am.

Perseverance of the sents - Di wan den we den dɔn pik go sev. In gudnɛs go sɔpɔt di wan den we i dɔn pik en den nɔ go pul den so dat den nɔ go lɔs. Den sev na shɔ.

Jacobus Arminius (1560-1609)

Ingland bin get te to som mak di Arminianism tink. Bot na Jakob Arminius we na Calvin in man in pikin bin de tich am na in bigin fo fala di Arminianism. Bikos i no bin ebul fo difend di tin den we di Calvin bin biliv, i no bin gri fo tek in Calvinist bakgron en i bin tray fo chenj di Calvin rilijon so dat "den no go tek God as di posin we mek sin, en motalman no go tek am as otomeshon na God in an." Di tin den we i bin biliv we den chenj bin mek boku agyument bitwin di Calvinist den na Oland.

"Di wan den we bin de fala am bin get fo sofa from di wan den we bin de sopot Calvin; 200 pasto den los den post, stetman Jon van Olden Barneveld kot in ed, Hugo Grotius bin go na jel fo layf bot i ronawe tu ia afta dat. Bay 1635 di sofa bin don stop en di wan den we bin de fala am bigin fo go bak na Oland wan tem bak. Den bin de skata wan prinsipul we de mek pipul den no gri fo du wetin den want olsay na di choch den na Oland so dat rilijon den bin de alaw pipul den fo du wetin den want." Adapted from "selected quotes taken from The Moody Handbook of Theology by Paul Enns".

Di Rifomeshon bin tray, at ol insay som mezhoo, fo ridayrekt di fos fo komot nia den kayn ligal ritualism ya, fo riintroduks di pipul den to di gladi at we den get fo get rilayshon wit di Papa bay gudnes tru fet, apat from dis kayn lo we de stop pipul den. Fo egzampul, insay 1647, di Westminster Asembli bin don en adopt di Westminster Big Katekizm, we na bin wan long list we get 196 kwestyon en ansa den we de ep fo no di impotant tin den we posin get fo biliv en di we aw i de du tin. Kweshon #180 'Wetin na fo pre insay Krays in nem?' Insay di ansa den notis se wi Masta in injokshon NO de fala 'bay we wi de tok bot In nem nomoo, bot bay we wi de pul wi enkorejment fo pre, en wi maynd, trenk, en op fo aksept wi we wi de pre, from Krays en In midul.' (Adapted from REFLECTIONS by Al Maxey Issue #405- July 27, 09)

Chapta 2

Restorashon Muvment

1648 – 1849 AD

Di Rifomeshon Muvment don en di Restorashon Muvment bigin wit wan sirios rilijon wo we bin don insay di Wo we bin apin fo 30 ia. From 1618 to 1648 di Katolik Os na Habsbogg en in padi den bin fet agens di Protestant prins den na Jamani, we Denmak, Swidan en Frans bin sopot den difren tem den. Di Habsbogg famili we bin de rul Spen, Ostrya, Spanish Netherlands en boku pat den na Jamani en Itali, bin rili de fet fo di Katolik Choch. Som pipul den we de rayt bot istri biliv se di tem we di Rifomeshon bin de kam don we Katolik Frans bin mek padi biznes, fos sikrit wan en leta na di say den we den bin de fet, wit di Protestant stet den agens di Habsburg dynasty.[1] Na di fos tem from Luther in tem, di tin den we pipul den biliv pan politiks en di kontri den bak pas di tin den we den biliv pan rilijon na Yurop.

Di muvment bigin as fo tray fo rifom di Katolik Choch. Boku Katolik den na di west bin de wori bot wetin den bin si se na lay lay tichin en bad tin den we den bin de du insay di [Katolik] Choch, mo we den bin de tich en sel

induljens. Wan oda big agyument na di prōsis fō bay en sel chōch pozishōn (simony) en wetin den bin de si da tēm de as bōku kōrōpshōn insay di Chōch in hayarki. Bōku pipul den bin si dis kōrōpshōn as sistem, en i bin ivin rich di pozishōn we di Pop de.

en.wikipedia.org/wiki/Protestant_Reformation#Conclusion_and_legacy

We di Midul Ij bin si sōm kōl fō mek den gi bak wan fōs fōs Kristian rilijōn, lek Jōn Wiklif en Jōn Hus, den bin drēb den grup ya onda grōn. As a rizulyt, i at fō fen eni dairekt link bitwin di ristōreshōn muvmēt en den fōs pipul ya we nō gri wit wetin den tōk.[3]:13

Fō insay 1229 Kaōnsil o f Tulōz insay Kanōn 14 bin tōk se “Wi nō gri bak se den fō alaw di lay lay pipul den fō get di buk den we den rayt insay di Ol o Nyu Tēstament; pas enibōdi we kōmōt frōm di motive of devotion fō want fō get di Samter o di Breviary fō divayn o f is den o di awa den fō di blēsīn Vējin; bōt wi rili ban den fō get eni transleshōn fō den buk den ya. hol.com/

mikesch/banned.htm

Bigin wit di Renaissance period [15th to 17th centuries] intelektual rut den kin izi fō nō.[3]:11 Na di at fō di Rifōmeshōn den bin de empesh di prinsipul fō ' skripchō nōmō' [wan pan Luther in pōynt den] [3]:22-23 Dis, wit di anti-traditionalism we get fō du wit am en fō insist pan di rayt we wan wan pipul den get fō rid en intaprit di Baybul fō dēnsēf, bin fōm pat pan di intelektual bakgrōn we di fōstēm Ristōreshōn Muvment lida den bin get.[3]:32 Di sōfa nō bin dōn wit di Rifōmeshōn as den si klia wan na Foxe’s Book of Martyrs.

Insay 1532, den bin ker Tōmōs Hadin, we den bin dōn tōk se wit in wēf, de fala di bishōp na Linkōn, Ingland, bifo di bishōp na Linkōn, Ingland en den kōndēm fō dinay di rial prezēs insay di Yukaris Sakramēt. Dōn den chen am to wan tik, we den bil fō di rizin, na Chesham insay di Pēl, nia Botely; en we den dōn bōn faya pan di fagōt den [wan bōndēl stik den we den tay togēda fō mek fiul], wan pan di pipul den we bin de wach di fim bin rōn kōmōt na in bren wit bilet. Di prist den tel di pipul den se enibōdi we briņ fagōt fō bōn di wan den we nō biliv di trut go get induljens fō kōmit sin fō fōti dez.

As, Jōn Tiksbōri, we na bin klin, simpul man, we nō bin dōn du eni oda bad tin agens wetin den kōl di oli Mama Chōch, pas di wan fō rid di transleshōn we Tyndale bin translet di Nyu Tēstament. Fōs, i bin wik fō swē, bōt afta dat i ripent, en gri se na tru. Fō dis, den bin ker am go bifo di bishōp na Lōndōn, en i bin kōndēm am as pōsin we nō gri fō tek di trut. I bin sōfa bad bad wan di tēm we den bin de put am na jel, so we den pul am fō mek den kil am, i bin lēf smōl fō lē i day. Den ker am go na di tik na Smitfild, usay den bōn am, i deklare se i rili et popa, en i tōk se i biliv tranga wan se in kōz jōs de na Gōd in yay.

Na so, den bin betray Krays in pipul den olsay, en den layf bay en sel. Bikōs, insay di palēmint we den tōk bōt, di kiņ mek dis akt we de tōk bad bōt Gōd en we rili kruk, fō bi lō sote go: se enitin we den bi we fō rid di Skripchō den insay di mama langwej (we den bin de kōl da tēm de ‘Wiklif in lanin’), den fō du am fōget land, kaw, bōdi, layf, en guds, frōm di wan den we go get den prōpati sote go, en so den kōndēm den fō bi pipul den we nō biliv Gōd, enimi to di krawn, en most arrant traitors to di land.

Bōku bōku egzampul den de fō mek pipul den sōfa we den nō ebul fō tōk en we den nō go ebul fō imajin insay dis tēm we English istri de. Bōku pipul den bin rōnawe kōmōt na Ingland fō go na di Nyu Wōl fō lē den nō po en mek den sōfa. Adapted from Foxe’s Book of Martyrs

Dis polisi fə protekt di Baybul we nɔ de rid di Baybul ɔda pas di prist, di Kaonsil ɔf Trent (1545-64) bin riafirm am we put di Baybul pan in list fə buk dɛn we dɛn nɔ fə rid, ɛn ban enibɔdi fə rid di Baybul we yu nɔ get laysens frɔm Roman Katolik bishɔp ɔ inkwiziti. jesus-is-lord.com/nobile.htm

John Locke (1632 – 1704)

John Locke bin de luk fə we fə adres rilijɔn divɛlɔpment ɛn sɔfa we i nɔ lef skripchɔ.[3]:78 Fɔ du dis, Lɔk bin agyu agens di rayt fə gɔvment fə mek dɛn du wetin rilijɔn de fala ɛn tɔn to di Baybul fə gi wan set fə biliv we ɔl Kristian dɛn biliv kin gri pan,[3]:78-79 dat na fə 'ridyus rilijɔn to wan set fə impɔtant tin dɛn we ɔl pipul dɛn we get sens go gri pan.'[3]:80 Di men tichin dɛn we i bin si as impɔtant na:

a. Di mesayaship we Jizɔs bin gɛt

b. Jizɔs in dairekt kɔmand dɛn.[3]:78-79

Kristian dɛn kin devoutly committed to ɔda Baybul tichin bɔt, as Locke in tinkin, dɛn nɔ bin impɔtant fə we Kristian dɛn nɔ fə ɛva fet ɔ tray fə fos densef.[3]: 79 Nɔ lek di Puritan dɛn ɛn di leta Restɔrɔshɔn Muvment, Lɔk nɔ bin kɔl fə mek dɛn mek di fɔs tɛm bak di we aw dɛn bin de du tin chɔch.[3]:79

John Wesley (1703 – 1791)

Wesley in kɔntribyushɔn as tiolojian na fə prɔpos wan sistem we de agens tiolojikal stays. Di big tin we i bin du pan tioloji na we i bin de promot wetin i kɔl 'Kristian Pafekt', ɔ oli at ɛn layf. Wesley bin se, insay dis layf, Kristian dɛn kin kam to wan stet usay di lɔv fə Gɔd, ɔ pafekt lɔv, go rul pas ɔl na dɛn at. In ivanjelikal tioloji, mɔ di ɔndastandin we i bin ɔndastand bɔt Kristian pafekt, bin strɔng pan in sakrament tioloji. I bin de kɔntinyu fə insist pan di jeneral yus fə di we aw pɔsin de du gud (pre, skripchɔ, meditashɔn, Oli Kɔmyunion, ɛn ɔda tin dɛn) as di we aw Gɔd de mek di pɔsin we biliv oli ɛn chenj am.

Fɔ mek pɔsin pafekt pan lɔv min se Kristian go ebul fə liv wit di men tin we de gayd ɔda pipul dɛn ɛn dɛn wɛlbɔdi. I bin bay dis pan wetin Krays bin tɔk se di sekɔn big lɔ na 'fɔ lek yu kɔmpin lek aw yu lek yusef.' Insay in yon we, dis we aw pɔsin de tink go mek i nɔ du ɛni nɔmba pan sin agens in neba. Dis lɔv, plus di lɔv fə Gɔd we kin bi di men tin we pɔsin in fet de pe atɛnshɔn pan, go bi wetin Wesley bin kɔl 'a fulfilment of the law of Christ.'

Wesley bin biliv se di liv kɔr fə di Kristian fet bin de sho insay Skripchɔ; ɛn di Baybul na bin di wangren fawndeshɔn sɔs fə divɛlɔp tioloji ɔ tichin. ... Bɔt, i bin biliv se di tichin fə fala di Kristian ɔtodɔks tradishɔn.

Di tichin dɛm we Wesli bin ɛksplen na bin prevenient grace, pɔsin in yon sev bay fet, witnes fə di Spirit ɛn oli. [Prevenient grace na divain gras we de bifo mɔtalman disayd. I de bifo ɛn i nɔ de tɔk bɔt ɛnitin we mɔtalman go dɔn du. As mɔtalman de kɔrɔpt bikɔs ɔf di tin dɛn we sin de du, di gris we de mek pipul dɛn nɔ ebul fə du sɔntin de alaw pipul dɛn fə yuz dɛn fridɔm we Gɔd gi dɛn fə pik di sev we Gɔd de gi dɛn insay Jizɔs Krays ɔ fə nɔ gri fə tek da sev ɔf de. wikipedia.org/wiki/Prevenient_Grace]

Dɛn bin chenj dɛn we ya fə si tin ɛn biliv bak ɛn na Jɔn Wesli bin champion am. Dɛn biliv ya as dɛn rayt am na di The Moody Handbook of Theology we Paul Enns rayt, dɛn sho am na dis tebul:

Ilêkshon bays pan (f) no - God pik di wan den we i no se go biliv Krays bay densef en kip den na di fet .

Unlimited Atonement- Insay in atonement, Krays gi fridom f) ol motalman, mek ol motalman sev. Krays in atonment kin bi ifektiv f) di wan den nomo we biliv.

Natural Ability- Man no kin ebul f) sev in sef; di Oli Spirit f) afekt di nyu bon.

Prevenient Grace- Pripia wok we di Oli Spirit de du de mek di p)sin we biliv ebul f) ansa di gospel en wok wit God in sev.

Kondishonal Prezeveshon- Den don gi di wan den we biliv pawa f) liv layf we win. Bot den ebul f) ton from di gudnes en los den sev.

Prevenient gras na bin di tiolojikal ondapinin f) in biliv se olman bin ebul f) sev bay we den biliv pan Krays. Wesli no bin tan lek di pipul den we bin de s)pt di Calvin insay in tem, i no bin biliv se usay p)sin f) go bifo. I bin ondistand se Kristian otodoks bin de tok tranga wan se na God in speshal gudnes nomo p)sin go ebul f) sev. I bin sho aw i ondistand di rilayshon we motalman get wit God as f) rili dipen pan God in speshal gudnes. God bin de wok f) mek ol pipul den ebul f) kam to fet bay we i de gi motalman pawa f) get rial fridom f) du wetin God want.

Wesley bin tok se wan pat pan di tiolojikal we go get f) du wit fet we p)sin kin get we i de ekspiriens. In oda wod, trut go klia insay Kristian den yon ekspiriens (ol, noto wan wan), if na tru tru tru. En eni tichin f) ebul f) difend am wit sens. I no bin dayvos fet from rizin. Bot tradishon, ekspiriens en rizin bin de onda Skripcho oltem, Wesli bin agyu, bikos na de God in Wod nomo den sho 'so fa as i nid f) mek wi sev.'[15]

Insay 1770 i rayt se 'Boku boku doctrines of a less essential nature ... Insay den tin ya wi kin tink en lef f) tink; wi kin 'gri f) no gri.' Bot, da tem de, le wi ol di impotant tin den fast...'[20] [Dis sho se i tan lek Lok in kor impotant tin den 50 to 70 ia bifo.]

Wesli bin de promot boku soshal jostis kweshon den da tem de, inklud di prizin rifom en abolishonizm muvment . I ep f) oganayz en fom sosayti den f) Kristian den olsay na England, Skotland, Wels en Ayriland as smol grup den we bin de develp intensiv, p)sin in yon akauntabiliti, disaypulship en rilijon instrokshon bitwin di memba den. Di big tin we i bin du na f) pik pricha den we de waka waka, we den no odinet, we bin de travul boku say f) prich di gud nyuz en kia f) pipul den na di sosayti den. Den bin de kol yon man den we bin de wok lek den elda den 'ekshot' den we bin de wok di sem we lek di twelv ap)sul den afta Jizos bin go op na evin.

Adapted from wikipedia.org/wiki/John_Wesley

Puritans – 16th – 17th Centuries

Wan pan di men gol dem f) di English Puritan dem na f) mek den get bak wan klin, 'primitiv' choch we go bi tru tru ap)sul komyuniti.[3]: 40,41 Dis we aw pipul den bin de tink bin rili impotant pan di develpment f) di Puritan den na di Kolonial America.[3]:50-56

Separate Baptists (1730 – 1740)

Insay di Fos Gret Awakening wan muvment bin develp bitwin di Baptist dem we den kol Separate Baptists. Tu tin den we dis muvment bin tok bot na f) rijek di tin den we pipul den biliv en 'fridom insay di Spirit [Di Baybul as di

wangren lo fo mek den tek tem fala di rayt choch oda we den de avoyd di presis ditil den bot di we aw di Baybul de we de mek pipul den biliv di Baybul we de fala lo].[3]: 65 Di Separet Baptist den bin si skripcho as di 'pafekt lo' fo di choch [so, den no nid fo get wan biliv].[3]:66 Bot pan ol we den bin de ton to di Baybul fo wan strokchoral paten fo di choch, den no bin insist fo gri komplit wan pan di ditil dem fo da paten de.[3]:67 Dis grup komot na Nyu England, bot bin strong mo na di Sawt usay di empeshment pan wan baybul paten fo di choch bin strong mo en mo.[3]:67 Insay di las haf pan di 18t sentinari i bin skata to di west front na Kentaki en Tenisi, usay di Ston en Kampol muvment den go leta tek rut.[3]:68 Di divelopment fo di Separet Baptist den na di sawt front ep fo pripia di gron fo di Restorashon Muvment, as di membaship fo ol tu di Ston en Kampol grup den drew heavily from di rank dem fo di Separate Baptists.[3]:67

Separate Baptist restorationism bin kontribyut bak fo di divelopment fo di Landmak Baptist den na di sem eria lek di sem tem we di Stone-Campbell Restoration Movement bin de. Onda di lidaship fo Jems Robinsin Grevs, dis grup bin de luk fo wan presis blueprint fo di primitiv choch, den biliv se enitin we de komot bien da blueprint de go mek posin no bi pat pan di tru choch.[3]:68 [Den ol tu kin rayt, na wan rayt o den ol tu rong?] wikipedia.org/wiki/Restoration_Movement

James O'Kelly (1732 -1826)

O'Kelly na bin wan fos advatayz fo fen wanwod tru fo go bak to Nyu Testament Kristianiti.[4]:216 Insay 1792, i no bin satisfy wit di wok we bishop den bin de du na di Metodis Episkopal Choch, i bin separet from da bodi de. Di muvment we O'Kelly bin mek, we bin de na Vijnia en Not Karolina, den bin de kol am fos Ripoblikan Metodis. Insay 1794 den tek di nem Kristian Choch.[5]

O'Kelly, Rice Haggard en oda pipul den bin difayn fayv kadinal prinsipul dem fo di Kristian Choch

1. Krays na di wan ol edman fo di choch
2. Di nem Kristian na di onli akseptabl nem
3. Di Baybul na di onli rul fo fet
4. Kristian karakta na di onli test fo choch feloship
5. Di rayt fo joj posin in prayvet pat na olman in onu.

The Eternal Kingdom, F. W. Mattox, p. 312

Elias Smith (1764 – 1846) en Abner Jones (1767 – 1840)

Abner Jones wan dokto lef di Baptist choch en mek wan choch we i kol Kristian Choch na Lindon, Vermont wit di Baybul as in wangren biliv. Di Eternal Kingdom, F. W. Mattox, p.313

Elias Smith we komot na Vermont bin joyn Dokta Jons insay wan muvment we bin de sopt di we aw pipul den de si tin we fiba di wan den we O'Kelly bin de si.[3]:68[6]:190 Den bin biliv se di memba den kin, bay luk fo skripcho nomo, jos bi Kristian den we no go tay to motalman tradishon en di dinomineshon den we den bin don briq kam Yurop.[3]:68[6]:190

Barton W. Stone (1772 – 1844)

We i bin de atënd Guilford Akademi na Nõt Karolina insay 1790,[2]:71 Stone bin yeri Jems Makgredi (wan Prisbitirian minista) bin de tøk. [2]:72 Afta sòm ia i bi Presbyterian minista in sef.[2]:72 As Stone luk mō dip insay di biliv we di Prisbitirian dēn biliv, mō di Westminster Kōnfeshōn fō Fet, i bin dawt se sòm pan di biliv dēn we di chōch biliv na tru tru Baybul.[2]:72,73 I nō bin ebul fō aksept di Calvinist tichin dēn we se fō du bad tin to òltin, fō pik pōsin we nō get kōndishōn ēn fō disayd fō du sōntin bifo tēm. [2]:72, 73

Ken Rij Rivayval

Insay 1801, di Ken Rij Rivayval na Kentucky go plant di sid fō wan muvmēt na Kentucky ēn di Ohio Riva vali fō disassociate frōm dinominationalism ēn fō bi jōs Kristian dēn nōmō - nōto Katolik, Protēstant ÷ Ju. Insay 1803, Stōn ēn ÷da pipul dēn bin pul dēnsēf kōmōt na di Kentaki Prisbitiri ēn mek di Springfield Prisbitiri. Di tin we bin difayn di Stōn wing fō di muvmēt na we dēn bin pul di Las Wil ēn Testament fō Di Springfield Prisbitiri, na Ken Rij, Kentaki, insay 1804. Di Las Wil na shōt dōkyumēt we Stōn ēn fayv ÷da pipul dēn bin anawns se dēn dōn kōmōt na di Prisbitirian rilijōn ēn dēn bin want fō bi pat pan Krays in bōdi nōmō.[7] Di wan dēn we rayt dis buk bin beg fō mek ÷l di wan dēn we de fala Jizōs get wanwōd, dēn bin tøk bōt di valyu we di kōngrigeshōn get fō rul dēnsēf ēn dēn bin es di Baybul as di say we dēn go ÷ndastand wetin Gōd want.

Christian Connection

Elias Smith bin dōn yeri bōt di Stone muvmēt bay 1804, ēn di O’Kelly muvmēt bay 1808.[6]:190 Di tri grup dēn bin jōyn bay 1810.[6]:190 Da tēm de di kōmbayn muvmēt bin get mēmbaship of approximately 20,000.[6]:190 Dēn bin kōl dis lōs felōship fō chōch dēn wit di nem dēn ‘Kristian Kōnekshōn/Kōnekshōn’ ÷ ‘Kristian Chōch.’[3]:68[6]:190

Di kwaliti dēn we di Stōn muvmēt get

Di kōna stōn fō di Stōn muvmēt na bin Kristian fridōm, we mek dēn nō gri wit ÷l di istri kried dēn, tradishōn dēn ēn tiolojikāl sistēm dēn we bin dōn divelōp ova tēm ēn fō pe atēnshōn pan wan primitiv Kristianiti we bin de bays pan di Baybul.[3]:104,105

While fō mek di fōstēm Kristian rilijōn kam bak na bin di men tin we di Stōn muvmēt bin de du, dēn bin si se fō mek di fōstēm chōch liv layf bak as sōntin we impōtant, ēn insay di fōs ia dēn ‘dēn bin de pe atēnshōn mō . . . pan oli ēn rayt layf pas di fōm ēn strōkchō dēn we di fōstēm chōch bin get.[3]:103 Di grup bin tray bak fō mek di fōstēm chōch kam bak.[3]:104 Bōt bikōs dēn bin de wōri se fō empēsh patikyula prōsis kin ambōg Kristian fridōm , dis tray bin de tek di fōm fō rijekt tradishōn pas fō bi wan klia program fō rikōstrōk di Nyu Testament prōsis.[3]:104 Di empēshment pan fridōm bin strōng so dat di muvmēt bin avōyd fō divelōp ēni chōch tradishōn, we bin mek dēn get wan muvmēt we ‘bōku pan dēn nō bin get dogma, fōm, ÷ strōkchō.’[3]:104,105 Wetin bin ÷l ‘di muvmēt togēda na bin fō kōmit to di fōstēm Kristianiti.’ [3]:105

Wan ÷da tim na bin fō mek di milēniom kwik kwik wan.[3]:104 Bōku Amerika pipul dēn we bin de da tēm de biliv se di milēniom dōn nia ēn dēn bin bays dēn op fō di milēniom pan dēn nyu neshōn, Amerika.[3]:104 Di mēmba dēn na di Stōn muvmēt bin biliv se na wan Kristianiti nōmō we get wanwōd we de bays pan di apōsul chōch, pas wan kōntri ÷ ēni wan di dinomineshōn dēm we bin dōn de, kin mek di milēniom kam.[3]:104 Dēn dōn tøk bōt Stone in milēnialism as mō ‘apocalyptic’ pas di wan we Alegzanda Kamel bin get, insay dat i bin biliv se pipul dēn tu fōlt fō mek dēn kam wit wan milēnial ej tru mōtalman prōgres.[8]:6,7 Bifo dat, i bin biliv se i dipen pan di pawa we Gōd get, ēn da tēm de wet fō mek Gōd mek in kinjōm, pōsin fō liv lēk se Gōd in rul dōn ÷lredi ful-ōp.[8]:6

Fo di Ston muvment, dis no bin get bete fo du wit di eschatological tiori dem [di stodi bot tioloji en filsofi we get fo du wit di las ɔ di las tin we go apin to motalman, we den kin kol di end fo di wol .] en mo bot wan komitment fo liv lek se God in kinɔdm dɔn ɔlredi de na di wol.[8]:6,7 Dis apokaliptik we fo si tin ɔ di we aw pipul den de si di wol bin mek boku pipul den we bin de na di Ston muvment adopt pacifism, no tek pat pan sivil govment, en no gri fo tek fet-fet, militrizm, gridi, matirialism en slev wok.[8]:6

en.wikipedia.org/wiki/Restoration_Movement

Thomas Campbell (1763 – 1854)

Den bin bigin wan ɔda muvment fo mek pipul den kam bak we Tomos Kampol bin pul di Diklereshon en Adres fo di Kristian Asembli of Washington in 1809. We i bin tok bot som pan di tin den we i biliv bot Jizos Krays in choch, as i bin de ɔganayz di Kristian Association of Washington, in Washington County, Pennsylvania, noto as choch bot as asosieshon fo pipul den we de tray fo gro pan fet.[1]:108-111 Na May 4, 1811, di Kristian Asembli bin mek inseh as choch we kongrigeshon de gayd en bin kam fo no am as Brush Run Church.[1]:117 We den stodi di Nyu Testament bin mek di wan den we bin de mek di rifom bigin fo praktis baptizim bay immersion, di Redstone Baptist Association we bin de nia de bin invayt Brush Run Church fo jɔyn wit den fo di rizin fo mek den get feloship. Den bin gri provid se den go 'alaw den fo prich en tich enitin we den lan from di Skripcho den.'[9]:86

Alegzanda Kampol (1788 – 1866)

Tomos in pikin Alegzanda bin jɔyn am na Amerika insay 1809, en bifo dat long tem bin tek di lidaship wok na di muvment.[3]:106 Di Kampol famili bin wok insay di Redston Baptist Asembli insay di tem 1815 to 1824. Pan ol we di Kampol en di Baptist den ol tu bin de sheb baptizim bay we den de put densef insay wata en di kongrigeshon politiks, [boku tem den kin kol am kongrigeshon, we na wan sistem fo rul di choch we ol di lokal choch kongrigeshon den kin indipendent, we get pawa fo di choch, ɔ we kin get den yon govment - [wikipedia.org/wiki /Congregationalist_polity](https://wikipedia.org/wiki/Congregationalist_polity)] i no tu te i klia se in en in di wan den we bin de wok wit den noto bin tradishonal Baptist den. Insay di Redston Asembli, di difrens no bin izi fo som pan di Baptist lida den we Alegzanda Kamel bin bigin fo pul wan magazin we den kol The Christian Baptist, we bin de mek pipul den chenj di we aw den de du tin. Campbell bin antispit di konflikt en muf in membaship to wan kongrigeshon na di Mahoning Baptist Association insay 1824.[1]:131

Alexander yuz The Christian Baptist fo adres wetin i si as di men tin fo bil bak di aposul Kristian komyniti insay wan sistemetik en reshonal we. Pat pan dis fo bi klia wan fo difrens bitwin impotant en no impotant aspek dem fo primitiv Kristianiti.[3]:

Tin dem we i bin no se impotant fo aposul Kristianiti na:

- a. kongrigeshon ɔtonomi
- b. boku boku elda den na eni kongrigeshon
- c. komynion evri wik en
- d. fo put [di wan den we biliv] insay wata fo mek den fɔgiv den sin.'[3]:106

Som pan den tin den we i no gri fo tek as tin we no impotant na:

- a. di oli kis
- b. dikon uman den

c. komyuniti liv

d. fə was yu fut ən

e. charismatic exercises.[3]:106

Walta Skot (1796-1861)

Insay 1827, di Mahoning Asembli bin pik Walta Skot fə bi ivanjelis. Tru di tray we Skot bin tray, di Mahoning Association bin gro kwik kwik wan. Insay 1828, Tōmās Kampol bin go na bōku kōngrigeshōn dēn we Skot bin mek ən i bin yeri we i de prich. Campbell bin biliv se Skot bin de briŋ impōtant nyu dimenshōn to di muvment wit in we fə prich di gud nyuz.[1]:132-133 Insay 1830, di Mahoning Baptist Association bin skata. Ałegzanda bin stōp fə pabliš di Kristian Baptist, ən insay Janwari 1831, i bigin fə pabliš di Milenial Harbinger.[1]:144-145
wikipedia.org/wiki/Restoration_Movement

Influence of the Enlightenment

Tōmās Kampol na bin student fə di Enlightenment filōsofa Jōn Lōk [1632-1674].[3]:82 Mēmba se Lōk bin get tu men prinsipul dēn a) Di mēsaya we Jizōs bi ən b) Jizōs in dairekt kōmand dēn. Campbell bin prōpos di sem sōlv fə diveshōn pan rilijōn lek aw Hēbat ən Lōk bin dōn tōk bifo tēm: 'ridyus rilijōn to wan set fə impōtant tin dēn we ol pipul dēn we get sēns go gri pan.'[3]:80 Di impōtant tin dēn we i bin no na dēn tin dēn we di Baybul we dēn gi:

a. Na so di Masta se,'

b. Approved precedent'[3]:81

I bin agyu bak fə 'fə mek di apōsul Kristian rilijōn kam bak ol say.'[3]:82 Tōmās bin biliv se kried dēn de sav fə sheb Kristian dēn. I bin biliv bak se di Baybul klia so dat enibōdi go ōndastand am ən, as a rizulta, se kried no nid.[11]:114

Ałegzanda Kampol bin rili afekt di Enlaytment tinkin bak, mō di Skōtish Skul fə Kōmōn Sēns ōf Tōmās Rid ən Dugald Styuat.[3]:84 Dis grup bin si di Baybul as i de gi kōnkrit tru tin dēn pas fə gi abstrakt trut, ən dēn bin de advatayz a sayens ō Baconian we fə eksplen di Baybul we go bigin wit dēn tru tin dēn de, arenj di wan dēn we go apōynt to wan tōpik we dēn gi, dōn yuz dēn fə pul kōnkłushōn.[3]:84 Ałegzanda bin sho dis we fə agyu bōku tēm se 'di Baybul na buk.' of facts, not of opinions, theories, abstract generalities, nor of verbal definitions.'[3]:84 I bin biliv se if Kristian dēn go limit dēnsēf to di di tru tin dēn we dēn fēn na di Baybul, dēn go mōs kam fə gri, ən i bin si dēn tru tin dēn de as dēn de gi wan blueprint ō kōnstityushōn fə di chōch.[3]:84,

wiki/Restoration_Movement

Characteristics of the movement

Thomas Campbell's approach combined the Enlightenment aprōch fə wanwōd wit di Rifōm ən Puritan tradishōn fə ristōrōshōn.[3]:82,106 Di Enlaytment bin afekt di Kampol muvment insay tu we dēn. Fōs, i bin gi di aidia se Kristian dēn go ebul fə get wanwōd bay we dēn fēn sōm impōtant tin dēn we ol pipul dēn we get sēns go gri pan. Di sēkōn wan na bin di kōnsēpt fə wan rayshōnal fet we dēn bin fōmulayt ən difend pan di bies fə wan set ōf tru tin dēn we kōmōt frōm di Baybul.[3]:85, 86

Lêk bôku çda pipul den we bin de insay in tēm, Ałegzanda Kampol bin biliv di milenial tiori. Bôt in yon bin get mō op pas Stone in yon.[8]:6 I bin get mō kōnfidens pan di pōtneshel fō mek mōtalman go bifo en i bin biliv se Kristian den kin jōyn an fō chenj di wōl en bigin wan milenial ej.[8]:6 Ałegzanda in we fō du tin na bin basically postmillennial , we den bin de tink se di prōgres we di chōch en di sosayti go get go mek pis en rayt de bifo Krays kam bak.[8]:6 Dis we aw den bin de tink bôt gud tin den bin min dat, apat frōm di kōmitment to primitivism, wan prōgresiv strech bin de bak to in tink.[8]:7 en.wikipedia.org/wiki/Restoration_Movement

Chapter 3

Millennialism

Di wōd 'mileniōm' nō de apin na English transleshōn. I kōmōt frōm wan Latin wōd we min wan tawzin ia. Di difren intapriteshōn den na:

Premillennialists tek am se Krays in kiŋdōm nō dōn establish yet en in sēkōn rial en bōdi kam na di wōl go bifo den establish am, afta dat i go rul fō wan tawzin ia bifo istri dōn.

Dispensationalist dēm biliv se Izrēl difren frōm di Chōch, en Gōd go mek wan milenial kiŋdōm na Izrēl usay Krays, we i kam bak, go rul di wōl frōm Jeruselem fō wan tawzin ia

Postmilenialists biliv se Krays in kiŋdōm bin establish as wan sikwil to in fōs kam, se di tawzin ia go bi golden ej fō di kiŋdōm we go las te to di end fō istri en afta dat Krays go kam sēkōn tēm we istri dōn.

Amillennialists nō de aksept eni wan pan den tiori ya, bôt fō difren rizin den. Sōm pan den biliv se no tēm elimēt nō de atōl we di tawzin ia de sho, bôt na jōs di kōmplit we aw Krays en in oli wan den win Setan en ol in ejen den. Si kōmpiashōn na di pej we de kam.

Sēkōn Kam

Las Jōjment

trōbul mileniōm x

1. Post-tribulational Premillennialism

Sēkōn Kam ɔ Sēkōn Kam Las

Chōch Rapchō wit Chōch Jōjment

trōbul mileniōm x

2. Pri-tribuletional (dispensational) Premillennialism

Sekən Kam Las Jjment

mileniəm x

3. Postmillennialism

Sekən Kam Las Jjment

simbolik mileniəm

4. Amillennialism en.wikipedia.org/wiki/Postmillennialism

Di fəs klia wan we bin de agens di premilenialism we get fə du wit Kristian rilijon na bin Marcion (85-160 AD). Mason bin de agens fə yuz di Ol Testament en bəku pan di buk den na di Nyu Testament we di apəsul Pəl nɔ rayt. Na in na bin di fəs bigman we nɔ biliv di trut we bin brok bad bad wan wit di fet we di fəstem chəch bin get fə ləf di tichin se Krays go kam bak nia, en in sef go kam bak. Mason nɔ bin biliv se rial bədi, en bikəs of dat, nɔ ləjik ples nɔ bin de na in sistəm fə rial Sekən Kam. I bin de tink se bəku pan mətalman go ləs bikəs den nɔ gri se di Ol Testament en in Lɔ nɔ rayt. Oda pipul den we bin de bifo di Nays we bin de bifo di wan ol tawzin ia na Ayrinics, Jastin, Tiofilis, Tetulian, en Ipəlits we kəmɔt na Rom.

en.wikipedia.org/wiki/Premillennialism

Milenialism na wan tichin bak fə di midival Zoroastrianism we get fə du wit wan tawzin ia təm den we de kam afta densef, en eni wan pan den go dən wit wan bad bad tin we go mek pipul den nɔ biliv Gəd en pwəl, te den dən pwəl bad en di spirit fə bad tin we wan kij we win pis bin mek we di las milenial ej dən (səm pipul den tink se na di ia 2000). 'Dən Saoshyant [Insay di lay lay stori den na Pashia Saoshyant na di wan we go kam fə ridyus ol layf we di təm dən.] de mek di tin den we Gəd mek klin bak, en di layf bak en di layf we den go get tumara bambay de apin' (Zand-i Vohuman Yasht 3:62).

Difren oda soshal en politalikal muvment den, rilijon en sekyula, densef dən get sɔntin fə du wit milenialist metafəs

Wetin di Baybul se? Reveleshon 20: 1-15

☒ "A si wan enjel de kam dən frəm evin,

☒ i get di ki fə di Abis en ol wan big chen na in an.

☒ I ol di dragon, da ol snek de, we na di debul, ɔ Setan, en tay am fə wan tawzin ia.

☒ I trowe am na di Abys, en lək en sial am oba am, fə mek i nɔ ful di neshon den igen te di tawzin ia dən.

☒ Afta dat, den fo fri am fo shot tem.

☒ A si tron den we di wan den we den don gi pawa fo joj bin sidom pan.

☒ En a si di sol den fo di wan den we den bin don kot ed bikos of den testimoni fo Jizos en bikos of God in wod. Den no bin don wship di wayl animal o in imej en den no bin don get in mak na den foed o den an.

☒ Den kam layf en rul wit Krays fo wan tawzin ia. (Di oda wan den we don day no bin get layf te di tawzin ia don.) Dis na di fos tem we den go get layf bak.

☒ Blesin en oli na di wan den we get pat pan di fos layf bak.

☒ Di sekon day no get pawa oba den, bot den go bi prist fo God en Krays en den go rul wit am fo wan tawzin ia.

☒ We di tawzin ia don, Setan go komot na in prizin en i go go ful di neshon den we de na di 4 kona den na di wol — Gog en Megog — fo geda den fo fet. We den buku, den tan lek di san we de nia di si. Den mach olsay na di wol en rawnd God in pipul den kamp, we na di siti we i lek. Bot faya komot na evin en it den.

☒ Den trowe di debul we ful den, na di lek we get solfo we de bon, usay den bin don trowe di wayl animal en di lay lay profet. Den go sofa de en net sote go.

☒ Don a si wan big wayt tron en di wan we sidom pan am. Di wol en skay ronawe pan am, en ples no bin de fo den.

☒ En a si di wan den we don day, big en smol, tinap bifo di tron, en den opin buk den. Den opin wan oda buk, we na di buk we de gi layf. Den bin de joj di wan den we don day akodin to wetin den don du lek aw den rayt am na di buk den. Di si giv-o di dayman den we bin de insay de, en day en Edis giv-o di dayman den we bin de insay den, en den joj enibodi akodin to wetin i du. Don den trowe day en Edis insay di lek we get faya. Di lek we get faya na di sekon day. If den no si enibodi in nem rayt na di buk we de gi layf, den kin trowe am na di lek we get faya.

Smol eksplen

☒ Wan Enjel we komot na evin - Jon de na di wol we i si dis pat pan di vishon

☒ I get di ki fo di ol ol – Insay chapta nawn Setan bin get dis ki, so naw den don win am.

☒ Di dragon we den tay fo 1000 ia - Di debul don win en tay am oltogeda en pafekt wan [komplit wan] wit refrens to in wok tru Rom agens di choch, (witnes di chen, di pit en di siling klos). Dis na bin di end fo di istri bot di Roman Empaya bot noto fo Setan. Den go fri am fo tray bak fo yuz oda neshon den.

☒ Fo 1000 ia - 1000 ia no de tok bot tem bot na stet of afekt. If yu aplay to Setan, na total defeat. If yu yuz am to di oli wan den, na total win. Di nomba 1000 min oltin. Sam 50: 10 se na God get di kaw den we de na wan tawzin il den. Ditaronomi 7: 9 se God de kip in promis fo wan tawzin jenereshon. Sam 105: 8 en Fos Kronikul 16: 15 se God bin komand in wod fo wan tawzin jenereshon. Di aidia na totaliti en noto limited tem.

Notis som oda aidia o tiori dem bot di 1000 ia:

1. 1000 ia na di wan ol Kristian dispens (from da tem de te di tem don). Di problem wit dis aidia na dat i nid smol tem fo di wol istri afta di end of tem.
2. 1000 ia na ol di tem te jps bifo Krays kam bak. Di problem wit dis aidia na dat i go limit di tem we di Kristian den bin de rul di prist-hud fo smol pas di wan ol Kristian tem.
3. 1000 ia afta den pwel Rom we Kristian rilijon bin de go bifo. Di problem wit dis aidia na dat i go nid fo get layf bak to di wan den we don day fo den fet lek wan tawzin ia so don pas.

☒ Setan insay di ol we den don sial - Setan no get limit in akshon, den don stop am!

☒ Setan lus fo smol tem fo ful di neshon den - Dis noto tem tem bot na mesej usay God se to di Kristian den se: 'A bin protekt una trade en a go du am tumara bambay, enisay, enitem, agens eni enimi. Dis na God in garanti fo di tumara bambay, jps lek Izekel 38-39.

☒ Di wan den we sidom na tron - Di wan den we sidom na tron de rul. Den na di wan den we den bin gi di pawa fo jvj. Udat den na den? Den na oli wan den we win, fetful pipul den, we de alayv o we don day. Jizos bin don promis se di wan den we win go sheb wit am fo rul di neshon den (Reveleshon 2: 26f; 3: 21; 11: 15-18; 18: 20). Dis na di sem tin wit Daniel 7: 21, 22.

☒ Den kot den ed fo Jizos in sek - Den wan ya na di wan den we day fo den fet we den de mek den sofa. Den get layf bak (den de liv) en den de rul wit Krays. Pikcho di ples usay den bin de fet afta di fet na Reveleshon 19 wit di gron we ful-op wit di bodi den we den kil. Di wan den we den kil we na Kristian den we don day fo den fet, get layf bak en joun di oli wan den we de alayv we de na tron fo rul wit God. Di wan den we den kil no bin los bikos wantem wantem den bin get layf bak fo le den no day igen. Dis na di 'fos ppsin we go get layf bak.' Notis se den pipul ya na jps di wan den we don day fo den fet pan di fet we Reveleshon bin tok bot en noto den Kristian den we bin don day olsay na di wol. Dis noto rial layf we go apin we Jizos kam bak. Na wan simbolik we nomo fo se di fetful sent den win en sef.

☒ Di oda wan den we don day - na di wan den we day na di vishon fo sav di wayl animal en den de day fo 1000 ia (simbolik wan) jps fo bi rayz op en pwel am bak. Den bin de liv los. Den na day losa en den go liv bak jps fo bi los. Vas 5 de insay braket. Fo get di sens rid v4 don v5b: ('Di Kristian den we den kil fo den fet bin liv en rul wit Krays fo wan tawzin ia. Dis na di fos layf we Jizos get layf bak.') Fo se Jizos in enimi den de day fo wan tawzin ia jps min se den don win den kpatakpata insay den wo agens Krays en di choch. I no de tok bot wan literal tem tem.

☒ Di fos layf bak - dis na di layf bak we di wan den we don day fo di wan den we don day fo Jizos. Den kol am 'fos' bikos Jon go si sekon layf bak. God in savant en di animal in savant den ol tu day insay di fos day bot na di gud man den nomo de insay di fos layf bak. Di fos layf bak na fo layf en rul bot di sekon layf bak na fo di sekon day. Di mesej na dat di wan den we don day insay Krays de sheb di win jps lek aw di wan den we de alayv fo di wan den we de alayv fo God in layf.

☒ prist den fɔ Gɔd ...riign 1000 ia - dis nɔ de tɔk bɔt aw lɔng Jizɔs de rul bɔt aw lɔng di oli wan den go de rul Reign. Di pɔynt we de ya nɔto tɛm bɔt na di tɔtal win ɛn blesin. Wetin den bin get bifo den day (Kingdom of Priests), kɔntinyu afta den day. Insay layf ɛn insay day di savant den fɔ Gɔd dɔn win.

☒ Setan dɔn lɔs ɛn ful di neshɔn den (agayn) - Setan go kɔntinyu fɔ wok na di wɔl fɔ pwel di fet we Gɔd in savant den get.

☒ Gog ɛn Magog - den na . Enibodi yet nobodi in patikula jis laik aw dem bin yus dem na Ezekiel 38, 39. Di mesej na dis na di tu ples dem: God se to in pipul dem: 'A A dɔn ɔlɔredi difend yu ɛn mek yu win insay dis prɛsɛn kraysis ɛn a go du am bak ɛnitɛm we yu nid am.' Di emphasis na di saiz fɔ dis nyu fiuja ɛnimi (wetin) ɛn di izi we aw Gɔd go win den bak. Kristian den, nɔ wɔri bɔt Gɔd in want ɛn di ebul fɔ protɛkt yu frɔm ɛni ɛn ɔl ɛnimi, naw ɔ tumara bambay! Wan not bɔt prɛ-milenial tiori dɛm: ɔl di tray fɔ mek wan big ami fɔ Gɔd-haters na wan wɔl usay Setan nɔ de akt ɛn na Gɔd in savant den nɔmɔ de liv na doomed to failure (especially if yu biliv pan di impossibility of appostasy).

☒ Di Dɛbul we den kɔst insay di Lek ɔf Faya - Di Lek ɔf Faya de sho se den dɔn win ɔl di tɛm we den dɔn win. Nɔbɔdi nɔ de kam bak afta den trowe am na di lek we get faya. Dis nɔto bɔt pɔnishment we go de sote go bɔt na Gɔd in pipul den win ɛn win Gɔd in ɛnimi den.

☒ Gret Wait Trɔn - nɔto di rial jɔjment de bifo we ɔl mɔtalman fɔ apia wan de. Dis na jɔs lek Daniel 7: 9-12 usay den jɔj Rom (di nɔmba 4 kɔndɔm). Gɔd in savant den nɔto bikɔs den bin mɛn den 1000 ia bifo (na di vishɔn).

In dis vishɔn di dɛbul dɔn tay 1000 ia fɔ sho aw i bin dɔn win ɔl in wɔ agens di chɔch yuz Rom. I de loose smɔl tɛm bikɔs afta Rom ɔda tray go de ɛn den go mit di sem fate. Victory na di vishɔn fɔ di Sent den (we de liv di wan den we de liv ɛn rayz di wan den) we de rul ɛn jɔj insay pafɛkt [kɔmplit] win. Dis chaptɔ se kɔmplit win pan Kraysis ɛn in chɔch ɛn kɔmplit dɛf fɔ Setan ɛn di Chɔch de mek di Roman ɛmpaya sɔfa. Reveleshɔn 20 Eksplen frɔm di Reveleshɔn fɔ Jɔn di Apɔsul, Joe McKinney, TheBibleway Online

Chaptɔ 4

Mergers ɛn Divishɔn den

Merge of the Stone ɛn Campbell muvmɛnt

Di Campbell muvmɛnt bin get wan 'sistamatik ɛn reshɔnal rikɔstrɔkshɔn' fɔ di fɔs Chɔch , difrɛn frɔm di ston muvmɛnt we den bin de kɔl radikal fridɔm ɛn we nɔ bin de . Dogma.[3]:106-108

Despite dia difrɛns, di tu muvmɛnt den gri pan sɔm impɔtant tin den.[3]:108 Den tu si de mek di apɔsul Kristianiti kam bak as we fɔ mek di mileniom kwik kwik wan.[3]:108 den ɔl tu bin si bak fɔ mek di fɔstɛm chɔch bak as rod fɔ go na Kristian fridɔm.[3]:108 ɛn, den ɔl tu bin biliv se den go ebul fɔ get wanwɔd pan Kristian den

bay we den de yuz . Apɔsul Kristianiti as mɔdal.[3]:108 Di kɔmitment fɔ ɔl tu di muvmɛnt den fɔ mek di fɔstɛm chɔch kam bak ɛn fɔ mek Kristian den get wanwɔd bin inaf fɔ mek bɔku pipul den get wanwɔd bitwin bɔku pipul den na di tu muvmɛnt den.[8]:8, 9 en.wikipedia.org/wiki/restoration_movement

Notis: Bikɔs den ɔl tu biliv pan chɔch ɔtonomi, wetin na bin rizin fɔ jɔyn?

'Racoon John' Smith (1784-1868)

Di tu grup den bin jɔyn na High Street Meeting House, Lexington, Kentucky wit wan hanshej bitwin Barton W. Stone ɛn 'Racoon' Jɔn Smit, Satide, Disɛmba 31, 1831.[9]:116-120 Smit bin dɔn pik, bay di wan den we bin de de, fɔ tɔk fɔ di wan den we de fala di Kampɔl den.[9]:116

Den bin pik tu ripoɔtment den fɔ di wan den we den gɛda fɔ ker di nyus bɔt di Yunion to ɔl di chɔch den: Jɔn Rojes, fɔ di Kristian den ɛn 'Rakɔn' Jɔn Smit fɔ di Rifɔma den. Pan ɔl we sɔm chalenj den bin de, di wan den we bin jɔyn fɔ jɔyn bin win.[1]:153-154 Bɔku pipul den bin biliv se di Yunion bin get big prɔmis fɔ mek di kɔmbayn muvmɛnt go bifo tumara bambay, ɛn i bin grit di nyus wit zil.[8]:9

Wit di mɛjen, na de di wan den we bin de na di kɔntri bin de. Chalenj fɔ wetin fɔ kɔl di nyu muvmɛnt. I klia se fɔ fɛn wan Baybul, nɔ-sektri nem bin impɔtant. Stone bin want fɔ kɔntinyu fɔ yuz di nem 'Kristians.' Alɛgzanda Kampɔl bin insist pan 'dissaypul den fɔ Krays'. As a rizulyt, den yuz den tu nem dem.[1]:27-28

From di biginin fɔ di muvmɛnt, di fri ekschenj ɔf aydia bitwin di pipul dem na di jɔnal dem we in lida dem pɔblish. Alɛgzanda Kampɔl bin pul di Kristian Baptist ɛn di Milenial Harbinger. Stone bin pul di Kristian mɛsenja.[12]:208. Insay wan we we get respɛkt, den tu man ya bin de ɔltɛm pul di kɔntribyushɔn den we ɔda pipul den bin gi we den pozishɔn bin rili difren frɔm den yon.

We Stone ɛn Alexander Campbell bin de mek di rifɔma den (we den kin kɔl bak disaypul ɛn Kristian Baptist den) bin jɔyn insay 1832, na smɔl pipul den nɔmɔ we kɔmɔt na di Smit . /Jones ɛn O'Kelly muvmɛnt den bin tek pat.[6]:190 Di wan den we bin du am na frɔm kɔngrigeshɔn den we de na di west pat na di . Appalachian mawnten dem we bin dɔn kam in kɔntakt wit di ston muvmɛnt.[6]:190 Di Istan mɛmba dem bin get sɔm impɔtant difrens wit di Ston ɛn Kampɔl grup: wan empɛshment pan kɔnvɔshɔn ekspiriens, kwata-kwata ɔbsavayshɔn fɔ kɔmyunion, ɛn nɔ-trinitriism.[6]:190 Di wan den we nɔ bin jɔyn wit Kampɔl bin jɔyn wit di Kɔngrigeshɔn chɔch den insay 1931 fɔ mek di Kɔngrigeshɔnal Kristian Chɔch den.[6]:191 Insay 1931. 1957, di Kɔngrigeshɔnal Kristian Chɔch bin jɔyn wit di Ivanjelikal ɛn Rifɔm Chɔch fɔ bi di Yunaytɛd Chɔch fɔ Krays.[6]:191 en.wikipedia.org/wiki/restoration_movement

strains of war, societies and singing/church myusik

ɔns Di payɔnia den we bin de prich bɔt di we aw den bin de mek di tin den we den bin de yuz fɔ mek di ples fayn, lek Ston ɛn di Kampɔl, bin dɔn mek di men tin den we den bin de du fɔ mek di . Di muvmɛnt, den bigin fɔ prich wit wan trenk we bin mek di chɔch rich wan tɛm we tin den bin de gro. Di ɛstimat dem bitwin di disaypul dem sɛf bin put den nɔmba na 100,000 insay 1836 ɛn na 200,000 ɔ ivin 300,000 insay 1850. Frɔm di sens we den bin get insay 1850, di disaypul den na bin di nɔmba 4 big rilijɔn bɔdi na di neshɔn. Di sens we den bin get insay 1870 bin put am na di nɔmba fayv ples. Di zil we di payɔnia pricha den bin get, ɛn bak di fridɔm frɔm dinomineshɔnal

shakl den we di restreshon to di Amerikan den we lek fridom bin de gi, bin pawa dis tem fo go bifo kwik kwik wan. Bot, disroptiv inflens bin de pan di crayzin, en den bin de tretin fo ambog, o ivin undo, ol dis progres.

i. Di Sivil Wo

di Sivil Wo bin rili ambog di Amerikan rilijon sens. Som choch den bin sheb en oda wan den bin so pwel at dat den no bin ebul fo mit igen. Di ol neshon inklud boku broda den bin so kech pan wo fiva dat smol rum bin lef na den at fo spiritual konsyuson. Yon man den na di choch bin go fo joun di rank den fo di blu en di grey, en noto som pan den day na fet. Som pricha den bin veks pan Broda den we bin de tek an pan densef, en oda wan den bin de faget den kol en den no bin de tok bot den broda den na di say we den de agens, densef bin de pul di sod. Wan pricha en koleji president we nem Jems A. Garfield bin kam fo no fo in maynd, den bin promot am to di rank fo Brigadier-Jeneral, en leta i bi di twenti president fo Amerika.

Two kwestyon den bin brinj kam fo no bot Kristian den bay di Sivil Wo o in kwestyon den. Wan pan den na bin di kwestyon we den bin de aks slev den. Yu tink se wan Kristian skripcho go get slev den? If na so i bi, aw den bin nid am fo trit den? Pan ol we pipul den we bin de du bad bad tin den bin de na ol tu di say den na di kwestyon, i tan lek se boku pan di pricha den no bin de tink bot enitin en den bin de enkorej Kristian den na di not en sawt no fo alaw dis fo bi sontin we de mek pipul den no get wanwod. ... Di we aw Broda den bin de tink bin tan lek se slev wok na politiks, pas fo get gud abit den, en fo aks kwestyon. Di Baybul no bin tok klia wan se na slev wok bot i bin de kontrol am (Lev. 25: 39-46; I Kor. 7: 17-24; Efi. 6: 5-9; Filimon). Boku pan di broda den, pan ol we den bin want fo mek den no get rilijon divishon en wo bot dis tin, sontem den bin op se den go don ker slev wok go na wan say we pis en di lo don.

Di oda kwestyon fo mek Kristian den wori na di we aw Kristian den de tek pat pan di wo we den de fet na den bodi. Agen, di pricha den we bin rili de wit ol den at en we bin get pawa bin de agens di we aw Broda den bin de involv pan wo en den bin promis fo mek broda den no put an pan am, pan ol we i tan lek se den beg den don fedom pan def yes fo di mos pat.

ii. Di mishonari sosayti

since mos kongrigheshon den di tem we den bin de du di restreshon muvment bin fom densef insay inta-kongrigheshonal asosieshon den we som kayn, di kweshon bot 'kopreshon' no tu te, den bin rayz bitwin di broda den. Pan ol we di wan den we bin de na Stone in fol bin de luk wit saspek pan den kayn oganayzeshon den de, di wan den we Kamel bin de fala bin tan lek se den tink se som kayn ekstra-kongrigheshonal kopreshon o oganayzeshon bin rili impotant fo mek di koz go bifo. So, Broda den bin begin fo mit fos na infomal, distrikt geda den. Bot as tem de go bay den 'kopreshon mitin' ya de go op pan fomaliti en skel. Distrikt mitin den bin bi stet mitin, en di stet mitin den bin bi nashonal mitin. Fos, den bin de fet fo den kayn mitin den de bikos den bin jos want fo enkorej, fo no, en fo mek di broda den get wanwod, en fo mek pipul den prich di gud nyuz. Alegzanda Kampol bin rayt boku tin fo difend big oganayzeshon bitwin lokal choch den. Broda den bin don mit na Sinsineti, Oayo insay 1849 en den bin mek di Amerikan Kristian Mishonari Sosayti. Alegzanda Kampol bin get konsyus se fo ol konvenshon den go lid di muvment fo go insay divayz dinomineshonism. I no bin atend di geda.[12]:245 Bot den bin pik am fo bi in fos president. As soon as dem fom di sosayti opozishon to am begin fo mount. We di Sivil Wo bin ambog fo som tem, dis oposishon bin kontinyu fo go op te di konflikt we bin de apin to di sosayti smol smol insay wan opin brich fo feloship bitwin di advatayz en di enimi den insay di las pat pan di nayntin senti.

Di bays dem fo objeshon to di mishonari sosayti don difren, bot di wan den we den no mo bot kin somariz lek dis:

- No skripçh nɔ de fɔ am
- I nɔ nid, bikɔs di Chɔch naf fɔ du di spiritual wok . Dat nid fɔ du
- i supplant di chɔch, ɛn
- i de infrɪng pan di indipendens ɛn ɔtonomi fɔ di lokal chɔch dɛn.

iiii. Instrumental Music

About di tɛm we di American Christian Missionary Society bin bigin fɔ aks kwɛstɪɔn bɔt instrɔment myuzik we dɛn de wɔship di chɔch dɛn. I nɔ tu te bifo di Sivil Wɔ Di Chɔch na Midway, Kentaki bin bi di fɔs chɔch we dɛn rayt bɔt fɔ introduks instrɔment myuzik insay wɔship (dɛn se na fɔ ɛp dɛn bad bad siŋ). Praktikal evri choch and prɪcha of influens, inklud Campbell imsef, bin tinap wan fo dia opozishon to instrumental myusik fo wɔship. Bɔt afta di Sivil Wɔ Chɔch dɛn bigin fɔ yuz di inschrument mɔ ɛn mɔ ɛn di fet we dɛn bin de fet am bin jɔyn wit di bɔku bɔku pipul dɛn we bin de vɛks mɔ ɛn mɔ. Di objeshɔn to instrɔment myuzik insay wɔship dɔn rili bi:

- Na wan unatɔrayz addeshɔn to di siŋ we di Nyu Tɛstament de dayrɛkt (Eph. 5:19; Kɔl. Kɔr. Di kɔntinyuens dɛn oba di Mishɔnari Sɔsayti ɛn di Instrɔment, ɛn bak di smɔl wan dɛn, bin dɔn go insay wan divishɔn bitwin di chɔch dɛn we di rilijɔn sens bin fɔmal wan insay 1906. Bible.ca/history/Eubanks/Hubanks-42.htm

Are dis sem objections valid tide fɔ di ɔganayzeshɔn ɔ aktiviti dɛn we de dɔŋ ya?

- Disasta Rilif ɔ Globel Sameritan
- Hilin Hands Internashɔnal
- Wɔl Kristian Brodkas
- Gospel Brodkas Netwɔk
- Inna Siti Ministries
- Rɛstɔrɔshɔn Redio
- Wan Kongrigeshɔn we de ɔvasayz bɔku kongrigeshɔn mishɔn wok
- siŋ along in dip filin fɔ rɛspɛkt ɛn Prez to Gɔd wit rilijɔn myuzik, “gospel myuzik” na redio, CD ɔ myuzik grup usay ɔl di midia de yuz myuzik instruments.
- Multiple Song Leaders ɔ Praise Teams.

Sɔm Tichin dɛn fɔ di Rɛstɔrɔshɔn (Stɔn – Kampɔl Muvment)

Dis tu muvmɛnt dɛn sheb sɔm impɔtant biliv dɛn.

A. Dɛn bin biliv se di Baybul na Gɔd in wɔd we dɛn mek fɔ Gɔd ɛn di men tin we gɛt pawa na di pɔsin we biliv di layf.

B. Dɛn bin biliv se di mɔdal ɛn di patens fɔ di chɔch layf na di Nyu Tɛstament bin min fɔ sho Gɔd in plan fɔ di chɔch tru di ej dɛn.

c. Den bin biliv se God bin want in pipul den, di choch noto jcs wan asempli c kongrigheshon, f get wanwod, no sheb. Agreement bot di impotant tin den we de insay di Nyu Testament fet kin mek di wanwod we God bin want fo in choch, get.

Afta Campbell in day, folt layn den begin fo fom insay di muvment. Di problem no bin de wit di fawndeshon prinsipul den, bot na wit den aplikeshon. Olman bin gri pan di prinsipul fo wanwod arawnd Nyu Testament impotant, bot noto olman bin gri pan wetin den impotant tin den de c aw fo no wetin den fo tek as impotant tin.

Tu praymari skul dem fo intapriteshon bin fom den batel layn dem bot di kweshon bot inströment myuzik insay wöship. Di grup we bin kam fo bi di no-instrument choch den fo Krays bin tek wan pozishon we no gri fo mek den "inova" fo wöship we den no bin de komand speshal wan insay di Nyu Testament. Bikos den no bin get wan Nyu Testament komand fo yuz inschrumment den fo wöship, den bin agyu fo di lo we se den no fo du wetin den want. Di oda intapriteshon pozishon na bin se bikos noto wan patikyula komand no bin de we no bin de alaw fo yuz myuzik inschrumment den i bin alaw. Rif to thebiblewayonline.com Study Bible Foti ia afta Campbell in day, di split bin ofishal wan no en di no-instrument choch den we wi bin no as wan sepret grup.

Sadly, di divishon dem fo dis yuniti muvment no bin don wit dis divishon. Di Kristian choch muvment bin get oda tin we bin de simmer jcs don di say we den bin de baptayz pipul den. Wan pan di gladi gladi we den bin get fo mek di fostem Kampol/Ston muvment kam bak na we den bin de mek baptayz bak bay we den bin de imeshon to di choch. Infant baptizim bay sprinkling na bin wan virtually universal praktis bitwin di historikal Yuropian choch dem we den ripresent na di American Frontier. As den ton to di Nyu Testament fo gayd, di wan den we bin de chenj di rifom bin kam fo no di we aw den bin de baptayz na di Nyu Testament Choch, i bin lef smol fo le den put ol di tin den we den bin de yuz fo mek di choch, noto fo sprinkul. Den bin disayd mo se di wangren pösin we den go gri fo tek fo baptayz na pösin we get boku ej fo pik baptizim fo insef.

Again, di muvment bin nia fo unanimi pan di kor ishu. Di kwestyon we bin de sheb pipul den na aw fo tek di wan den we bin de si densef as Kristian bot we den no bin de tink. Na wan say, di wan den we bin biliv se di choch membaship en di ashurans fo sev, den fo jcs gi di wan den we bin de insay di skul. Na di oda say, di wan den we bin de tek big pipul den we bin de insay di imeshon na di ideal bot den bin no di tru tru Kristian fet pan di wan den we baptayz bay oda we den na oda tradishon den. Di rial kweshon na feloship en aw God want am praktis.

In di let 1920's dis isyu kam to wan ed in wan sirios ugly fait ova kopereshon pan di mishon fild bitwin Campbell/stone mishonari en di wan dem fo tradishon we baptayz bebi. Wan sayd bin want fo dimand se Campbell/stone mishonari den konfyus eni kopreshon di mishon fil to dinomineshon den we bin de praktis imeshon. Oda wan den bin si se den nid fo wok wit oda pipul den ileksef den baptayz tioloji.

Rif to thebiblewayonline.com - Baptism

di stretch bin so tranga dat oda split bin apin. Boku boku kongrigheshon den bin lef di muvment en mek den yon grup we no get difren difren rilijon den we bin de rawnd di Not Amerika Kristian Konvenshon. Dis grup bin get di wan den we bin fen baptizim bay we den bin de imeshon fo bi wan absolyut ishu. Di wan den we bin de na di ol intanashonal konvenshon fo Kristian choch den bin de tend fo bi di wan den we bin opin mo fo gri fo tek di wan den we no bin don tink as Kristian den insay den yon rayt. Di split don de go bifo smol smol fo lek 70 ia so.

Insay di las dez, yet cɔda divishɔn dɔn bigin fɔ apin. Frɔm 1985 disaypul rinuel dɔn de chalenj di tiolojikil liberalizm we dɔn gro ɔp na di Kristian Chɔch (di disaypul den fɔ Krays) dinomineshɔn we bin fɔm insay 1968 aut ɔf di Ol Intaneshɔnal Kɔnvenshɔn fɔ Kristian Chɔch den. Disipul Rinyu bin bigin wit wan kɔmitment fɔ wok insay di dinomineshɔn fɔ chenj en fɔ ridyus di spiritual tin den. I sɔri fɔ no se, as tɛm de go i bin kam kliɑ se di dinomineshɔn bin klos to chenj ɔ chalenj ɔtogɛda, en di disaypul rinuel bin de fɔm disaypul eritij feloship as gɛda pɔynt fɔ di wan den we lɛf di dinomineshɔn en fɔ di ivanjelikɑl den we bin stil de na di dinomineshɔn.

though nobodi bin wan si divishon, divishon de tek ples slo slo. Fɔ di fɔs tɛm, divishon de pe atenshɔn pan di fawndeshɔn prinsipul den fɔ di muvment, nɔto jɔs di wok aut pan di ditil den.

Di disaypul dɛm fɔ Krays dɔn lɛf den biliv pan di inspekshɔn en rilaybiliti fɔ di Baybul, den nɔ gri se wan konsistens Nyu Testament fet de we wi kin kam bak to, en trade di aidia fɔ wanwɔd rawnd baybul impɔtants fɔ wanwɔd bay we den de tɔk bitwin dinomineshɔnal bɔdi dɛm. disaypul-heritej.org/download/den/10.pdf

restɔrɔshɔn tɛmlayn

Jɔn Lɔk 1632 - 1704

Jɔn Wɛsli 1703 – 1791

Jɛmes O'Kelly 1732 – 1826

1840

aban Jɔnas 1764 – 1840 1772 – 1844

Thomas Campbell 1763 – 1854

Alexander Campbell 1788 – 1866

Walter Scott 1796 – 1861

“Racoon” John Smith 1784 – 1868

Restoration

About di 18th senturi de na di 18. Kwɛstyɔn aw bɔku pipul den . Difrɛn tichin en prɔsis den we den put insay bɔku bɔku asosieshɔn den na den biliv ɔl na di Chɔch fɔ di Baybul. Den bin tink se Gɔd want wanwɔd so wetin mek ɔlman nɔ go ebul fɔ jɔs tɔn to di Baybul en di Baybul nɔmɔ fɔ fɛn Gɔd in instrɔkshɔn to mɔtalman. Infakt, i tan lɛk se dis na di minin fɔ di parebul bɔt di pɔsin we de mɛn di plant na Lyuk 8. We den go bak to di wɔd en plant am na gud en ɔnɛs at, i nɔ get kontrol pan man den en, den biliv en tichin den, i go mek pipul den we de obet pipul den we de obe , Kristian den, di Chɔch Jizɔs bin establish.

Di at fɔ di restɔreshɔn muvment na fɔ mek di wan den we biliv get wanwɔd:

- A. stɔp fɔ yuz govment fɔ mek den du wetin den se rilijɔn
- b. Yuz skripchɔ nɔmɔ. Rijekt ɔl mɔtalman kried en dogma
- c. Obtain and retain love of God and man

During this movement different leaders had different views on the requirement for belief in the Ten Commandments.

Locke

- a. rejected the view that government has the right to enforce religious belief
- b. The Bill of Rights was a set of essential beliefs we all reasonable people can agree on:

- i. The Separation of Church and State

- ii. Church is under direct command of God

- c. non-essentials are those that Christians do not agree on, such as the doctrine of the Trinity

Wesley

- a. church is not a government institution

- b. Separation of church and state is not a biblical principle

Separatist Baptists

- a. Rejected the view that government has the right to enforce religious belief

- b. Advocated separation of church and state as a legal and constitutional

landmark Baptist

- a. The Bill of Rights was a blueprint we should not deviate from

- b. Deviation from the blueprint is wrong

O'Kelly/Haggard

- a. Ten Commandments are the only basis for church

- b. The Ten Commandments are the only basis for church

- c. The Bible is the only rule of faith

- d. Christian character is the only test for church fellowship

- e. The right to private judgment is the privilege of all men.

Barton Stone

- a. Congregational Government

- b. Rites and ceremonies are not essential to the Christian faith

- c. Freedom in the Ten Commandments is the most important part of the law of God [as ritual].

Kemp

- A. approved precedent as to which beliefs are essential.

b. Baybul Wan buk we get tru tin den (noto opinion, tiori, abstrakt trut o wad difinishon) en wan rayshonal fet bin fo fomulayt en difayn pan den tru tin ya.

c. Kongrigheshonal Otonomi

d. wan plenti elda den na eni kongrigheshon

e. Wik Komyunion en

f. Immersion of biliva fo di remishon fo sin

g. Na so di Masta se,

Kongrigheshonalists

a. Pipul den bin nid konvoshon eksperiens

Dur dis long tem, den bin difren pan boku we den som we den no bin want fo kot di tayt we den bin de tich en du tin den we don pas yet, den bin no se den "choch" we de naw no bin tan lek di choch we den rid bot na den Baybul.

Boku if noto boku pan den rifoma en restorashonalis ya bin get wan tin we komon den bin want fo eni wan pan di rifom, briq bak o go bak na di Choch of di Baybul en fo bi . United wit ol oda biliva den en fo bi Kristian nomo.

Den bin get wanwod fo som tem, bot difren en polarizing opinion den bin komot:

- Di Baybul na blueprint, konstityushon o paten usay komplit agriment pan di ditel den no nid. Fo di wan den we de insay Krays we de liv rayt wit motalman en bifo God bin impotant pas fo fala fo mek, strokcho en ondastand di rayt we.
- Di Baybul na wan presis blueprint we den fo fala witout devieshon. Di wan den we de komot bien di lida den intapriteshon fo di presis blueprint no fo bi feloshipped. So, na kontinyu we de difayn di presis we di blueprint de we de mek pipul den no gri en mek den separeshon mo.

fo de joun en insay feloship, di problem den fo pre fo solv:

a. Udat de disayd di digri we posin ondastand di rayt we posin fo get fo de na feloship - God o motalman?

B. Yu tink se posin in intapriteshon pan som no-gospel tichin

de sho oda posin in feloship wit God o oda Kristian?

c. Yu tink se posin kin de na feloship wit God bot noto wit oda pipul den na Krays?

d. If di Baybul no tok natin bot sontin we da sayl de, yu nid sontin o i no de alaw am fo du dat? Semweso, we di Baybul tok bot sontin we i no nid fo du o we no de alaw oda tin fo du.

e we de sho se. Di raytin dem fo di choch papa dem, di wan dem we de rifom, di wan dem we de mek di ristorashon o di wan dem we rayt tide no go ebul fo bi kondishon fo mek motalman get feloship wit God o in pikin dem.

even afta den don get som sakrifays, i no bin long, lek den fcs fcs pipul dem afta 100 AD, se den bigin fo drift . en aksept di tichin den we bin de trade en mek nyu biliv o riestablish ol wan den.

Konklushon

I tan lek se wan komon tred de ron olsay na di istri. Eni jenereshon de pul di tin den we den biliv en tink bot di jenereshon we don pas. Lida en o rayta den de rikodo den konklushon we di naks jenereshon de dro pan. Som den kin aksept oda wan den we no gri fo tek den sontem bikos of di ondastandin en konsept den we den bin don ondastand bifo tem. Dis proses na absoliutli nid na di wol fo di tin den we den no lek meresin, kompyuta, kemistri, fizik en mats usay noto en den no eva bi wan rivyu standad. So, eni wan pan di tin den we den sabi na bildin blok.

Dis stodi don sho se man en lida den na den jenereshon kin gri wit di opinion dem fo "lan man dem" we bin de trade pas fo abop pan wan gud stodi bot di wod dem from God. Wach.

1. Justin Martyr na bin Sokratis en Pletos in disaypul en i no bin tan lek se i bin don pripia in sef fayn fayn wan we i kam pan di Skripcho den.
2. Irenaeus of Lyons bin de abop pan di Shepherd of Hermas as skripcho.
3. Origen bin korekt di septuagint from di no we i no bot Ibru. Bot in stoik, ni-Paytagorian en Platonic biliv den bin mek in rizin den mek i no get sens.
4. Ambrose in tioloji bin signifyant inflowens bay di wan we Origen bin get.
5. Augustine admir Cicero en rank am oba ol oda old raita dem en kip in dual system of di soul en bodi biliv.
6. Wycliffe bin abop pan Jerome in Latin Vulgate we no fayn fo translet di Baybul to Inglish, we go don bi ol wetin bin de fo am.
7. Den bin tich Luther fo saspek en fo test oltin bot stil aksept boku pan di "choch papa den" tichin den.
8. Boku tem, Jon Calvin bin kot di tichin den we Ogostin en Ambröz bin tich.
9. Di tin den we Jon Lok bin de tich bin afekt Tomos en Alegzanda Kampol.

Di wan den we bin de na Krays bin sofa bikos den no bin gri fo dinay Krays en den bin gri fo tek oda gospel o fo gri wit som oda rilijon tichin den, lek; a) Judaizm, b) pegan o empara wship we den de onda di Imperial Rom, c) Katolik di tem en afta di midul o dak ej o d) Katolik en Protestantism insay di Rifomeshon en Ristoreshon eras.

bay we den abop pan divaynli sho di no we posin kin get, i kin get . wan mo korekt no en ondastand wetin God want.

Insay ondred ia tru presho boku pipul den don . tray fo go bak to God yuz di Baybul nomo. Di las 200 ia o so don si boku difrens pan opinion o intapriteshon we we den put am pan di sem standin as di trut we den sho don mek nyu rilijon oganayzeshon den. Wan nid fo no if den na pat pan di problem bay we den aks densef se "A don sel di Skripcho den fo densef fo no wetin i se fo rich mi konklushon den? O, a don fen di Baybul fo si if den kin fen en eksplen mi 'Bablical Doctrine' fo mek a gri wit wetin a biliv en wetin a don tok."

Di wan den we de kam bien na wan list fo som rilitiv tichin den we den jos don biliv en mek wan test fo feloship. Boku pan den don rijekt in ol o pat pan den.

- Di "emblems" fo di Masta in sup fo koba.
- Di bred we den yuz na di Masta in it fo mek wit wit flawa, brok afta prea en bifo den sheb to di di Memba den fo tek pat.
- Di kop, frut fo di vayn, fo get fament wayn.
- Na wan kop nomo den kin yuz noto wan wan kop.
- Baybul klas Divayd di Choch, so den no go ebul fo praktis.
- sij as woship to God no fo inklud myuzik inschrumment o insay harmoni bot chant.
- uman den fo get den ed koba wit sontin oda pas den ia we den geda.
- Uman den no ebul fo kot o trim den ia.
- Kongrigeshon den fo Kristian den no go ebul fo get bildin den.
- Den no go ebul fo it it den insay di "choch bildin."
- Fo get jim, famili layf senta en Kemp den sin.
- Kristian den no ebul fo tek pat pan Krismas.
- Mixed swimming no kin tele bikos na sinful.
- Dancing of any kayn na sinful.
- Fo tek pat pan govment, ivin fo vot na sinful.
- fo sav na di armed Fos na sin.
- Doneshon to choch afiliet skul en koleji den sin.
- Yuz eni litrecha oda pas di Baybul no rayt.
- Di nem di choch fo bi " _____ " we no get eni say.
- Fo drink eni alkol drink na sin.
- Fo yuz tabak we get eni kayn tabak na sin.
- Mared bitwin rays noto di Baybul.

- Di Baybul nɔ gri fɔ mek Kristian dɛn gɛt slev.
- Di chɔch dɛn nɔ ebul fɔ kɔpɔt insay ɛni wok we dɛn de du.
- Kɔngrigeshɔn nɔ ebul Yu fɔ yuz wan pricha ɔtem.
- Bɔku siŋ lida dɛn na wan tɛm na enjoyment so sinful.

Bɔku pipul dɛn we de wɔship Gɔd, we dɔn pas ɛn we de naw, biliv se dɛn intapriteshɔn na di rayt wil fɔ Gɔd. Bɔt pan ɔl dat, dɛn dɔn rijekt bɔku pan dɛn ɔl ɔ sɔm pat pan dɛn we dɛn de stɔdi mɔ. Wetin bin chenj? Na di Baybul ɔ di we aw mɔtalman de eksplen am? Wi sabi ɔl di trut naw? Yu tink se wetin wi so tranga wan as kondishɔn fɔ felohip wit Gɔd, dɛn go pruv se i nɔ rayt insay jenereshɔn dɛn we de kam? Di tin dɛn we wi biliv so dɔn bi di las wan we wi nɔ go ebul fɔ lan?

Di gospel ɔ gospel fɔ Krays na:

A. Gɔd, as Jizɔs we kɔmɔt Nazaret, na bin mɔtalman bɔt i nɔ bin get sin, i bin de gi

in bɔdi bɔdi to Gɔd as di blɔd sakrifays, sin-ɔfrin, fɔ pul sin.

B. In bɛrin ɛn afta dat we i get layf bak afta dat na bin win we day bin win.

c. In asenshɔn bak to in fɔs ples wit Gɔd, di Papa.

Di wan dɛn we put dɛn trɔst pan am bay we dɛn bɛr am insay In day, dɛn get layf bak as nyu spiritual pipul dɛn. Dɛn de gro to di sem, imej ɛn di kayn we aw Gɔd tan bay we dɛn de liv (fɔ waka insay) di tichin dɛn (dɔktrin dɛn) fɔ Krays ɛn in apɔsul dɛn nɔmɔ ɛn dɛn de insay felohip wit Gɔd ɛn ɔl di ɔda wan dɛn insay Krays ivin if dɛn get sɔm difrɛn ɔndastandin pan sɔm tichin ɔda . pas di gud nyuz.

Wi fɔ diligently stɔdi skripchɔ, aksept in trut ɛn rɛdi fɔ fala am ɛnisay we i de lid wi.

Chapta 7

Sɔmari

sɔm tichin ɛn prɔsis fɔ rifɔma

wycliffe

- a. Krays na di edman fɔ di chɔch
- b. Chɔch lida dɛn fɔ bi moral man – nɔto bay pozishɔn
- c. Baybul na di wan ol pawa fɔ mɔtalman – nɔto Katolik chɔch
- d. Na tu ɔda ɔda chɔch lida dɛn nɔmɔ – ɛlda ɛn dikɔn dɛn

luther

- e. Baybul nɔmɔ na di las pawa fɔ wan Kristian

restorashon

bot di ton we di 18t sentinari som rilijon lida den we no get enitin fo du wit densef bigin fo aks kwestyon bot aw boku difren tichin en prasis den we den don put insay boku boku asosieshon den na den biliv ol na di Choch fo . Di Baybul. Den bin tink se God want wanwod so wetin mek olman no go ebul fo jds ton to di Baybul en di Baybul nomo fo fen God in instrokshon to motalman. Infakt, i tan lek se dis na di minin fo di parebul bot di pasin we de men di plant na Lyuk 8. We den go bak to di wod en plant am na gud en ones at, i no get kontrol pan man den en, den biliv en tichin den, i go mek pipul den we de obet pipul den we de obe , Kristian den, di Choch Jizos bin establish.

Di at fo di restorashon muvment na fo mek di wan den we biliv get wanwod:

- A. stop fo yuz govment fo mek den du wetin den se rilijon
- b. Yuz skripcho nomo. Rijekt ol motalman kried en dogma
- c. Obtain and retain love of God and man

During dis muvment difren lida dem ofa dem andastan di rikwaiment fo biliva dem fo Krays to bi wan in am.

locke

- a. rijek di rayt fo choch tru govment fo mek en mek den du wetin di stet rilijon se
- b. Di Baybul de saplae wan set of essential biliv we ol rizonable pipul kin gri pan:
 - i. Di Mesayaship fo Jizos
 - ii. Jizos in dairekt komand den
- c. non essentials pan we Kristian den no gri fo fos pan oda pipul den

wesley

- a. gri fo no gri pan di no-essential doktrin
- b. Sez fo fo en agyu bdt di non-esentshal dem

separat Baptist

- a. Rijekt ol di biliv den en yuz di Baybul nomo as di pafekt lo bot we no nid fo komplit agriment pan paten
- b. Avoyd prasis ditel as i de lid to ligal en divishon

landmark baptist

- a. Di baibul na wan prasis blueprint we no get eni devieshon we den alaw
- b. Devieshon from blueprint de kip wan from tru choch

o'kelly/haggard

- a. Krays na di onli edman fo di choch

- b. Di nem Kristian na di wan ol nem we den kin gri wit
- c. Di baibul na di onli rule of faith
- d. Kristian karakta na di onli test fo choch felohip
- e. Di rayt fo prayvet jgment na di previlej fo olman.

Barton Stone

- a. Kongreshonal Govment
- B. Ristur layf stayl fo di fostem choch we oli en rayt liv pas o ova fom en strokcho
- c. Fridom insay Krays impotant pas fo pe atenshon pan wan patikyula prsis [as ritual].

Kampbell

- A. apruv precedent ad to kor /essential biliv.
- b. Baybul Wan buk we get tru tin den (noto opinion, tiori, abstrakt trut o wcd difinishon) en wan rayshonal fet bin fo fomulayt en difayn pan den tru tin ya.
- c. Kongreshonal Otonomi
- d. wan plenti elda den na eni kongreshon
- e. Wik Komyunion en
- f. Immersion of biliva fo di remishon fo sin
- g. Na so di Masta se,

Kongreshonalists

- a. Pipul den bin nid konvoshon ekspiriens

Dur dis long tem, den bin difren pan boku we den som we den no bin want fo kot di tayt we den bin de tich en du tin den we don pas yet, den bin no se den "choch" we de naw no bin tan lek di choch we den rid bot na den Baybul.

Boku if noto boku pan den rifoma en restorashonalis ya bin get wan tin we komon den bin want fo eni wan pan di rifom, brij bak o go bak na di Choch of di Baybul en fo bi . United wit ol oda biliva den en fo bi Kristian nomo.

Den bin get wanwod fo som tem, bot difren en polarizing opinion den bin komot:

- Di Baybul na blueprint, konstityushon o paten usay komplit agriment pan di ditel den no nid. Fo di wan den we de insay Krays we de liv rayt wit motalman en bifo God bin impotant pas fo fala fo mek, strokcho en ondastand di rayt we.
- Di Baybul na wan prsis blueprint we den fo fala witout devieshon. Di wan den we de komot bien di lida den intapriteshon fo di prsis blueprint no fo bi felohipped. So, na kontinyu we de difayn di prsis we di blueprint de we de mek pipul den no gri en mek den separeshon mo.

fɔ de jɔyn ɛn insay feloʃip, di prɔblem dɛn fɔ pre fɔ sɔlv:

a. Udat de disayd di digri we pɔsin ɔndastand di rayt we pɔsin fɔ get fɔ de na feloʃip - Gɔd ɔ mɔtalman?

B. Yu tink se pɔsin in intapriteshɔn pan sɔm nɔ-gɔspel tichin

de sho ɔda pɔsin in feloʃip wit Gɔd ɔ ɔda Kristian?

c. Yu tink se pɔsin kin de na feloʃip wit Gɔd bɔt nɔto wit ɔda pipul dɛn na Krays?

d. If di Baybul nɔ tɔk natin bɔt sɔntin we da sayl de, yu nid sɔntin ɔ i nɔ de alaw am fɔ du dat? Semweso, we di Baybul tɔk bɔt sɔntin we i nɔ nid fɔ du ɔ we nɔ de alaw ɔda tin fɔ du.

e we de sho se. Di raytin dɛm fɔ di chɔch papa dɛm, di wan dɛm we de rifɔm, di wan dɛm we de mek di ristɔrɔshɔn ɔ di wan dɛm we rayt tide nɔ go ebul fɔ bi kɔndishɔn fɔ mek mɔtalman get feloʃip wit Gɔd ɔ in pikin dɛm.

even afta dɛn dɔn get sɔm sakrifays, i nɔ bin lɔng, lek dɛn fɔs fɔs pipul dɛm afta 100 AD, se dɛn bigin fɔ drift . ɛn aksept di tichin dɛn we bin de trade ɛn mek nyu biliv ɔ riestablish ol wan dɛn.

Konklushɔn

I tan lek se wan kɔmɔn trɛd de rɔn ɔlsay na di istri. ɛni jɛnɛreshɔn de pul di tin dɛn we dɛn biliv ɛn tink bɔt di jɛnɛreshɔn we dɔn pas. Lida ɛn ɔ rayta dɛn de rikɔdɔ dɛn kɔnklushɔn we di neks jɛnɛreshɔn de drɔ pan. Sɔm dɛn kin aksept ɔda wan dɛn we nɔ gri fɔ tek dɛn sɔntɛm bikɔs ɔf di ɔndastandin ɛn kɔnsept dɛn we dɛn bin dɔn ɔndastand bifo tɛm. Dis prɔses na absoliutli nid na di wɔl fɔ di tin dɛn we dɛn nɔ no lek mɛrɛsin, kɔmpyuta, kemistri, fizik ɛn mats usay nɔto ɛn dɛn nɔ eva bi wan rivyu standad. So, ɛni wan pan di tin dɛn we dɛn sabi na bildin blɔk.

Dis stɔdi dɔn sho se man ɛn lida dɛn na dɛn jɛnɛreshɔn kin gri wit di opinion dɛm fɔ "lan man dɛm" we bin de trade pas fɔ abop pan wan gud stɔdi bɔt di wɔd dɛm frɔm Gɔd. Wach.

1. Justin Martyr na bin Sɔkratis ɛn Plɛtɔ in disaypul ɛn i nɔ bin tan lek se i bin dɔn pripia in sef fayn fayn wan we i kam pan di Skripchɔ dɛn.

2. Irenaeus of Lyons bin de abop pan di Shepherd of Hermas as skripchɔ.

3. Origen bin kɔrɛkt di septyuagint frɔm di no we i no bɔt lbru. Bɔt in stoik, niɔ-Paytagɔrian ɛn Platɔnik biliv dɛn bin mek in rizin dɛn mek i nɔ get sens.

4. Ambrose in tioloji bin signifiyant inflowens bay di wan we Origen bin get.

5. Augustine admir Cicero ɛn rank am oba ol oda old raita dem ɛn kip in dual system of di soul ɛn bodi biliv.

6. Wycliffe bin abop pan Jerome in Latin Vulgate we nɔ fayn fɔ translet di Baybul to English, we go dɔn bi ɔl wetin bin de fɔ am.
7. Den bin tich Luther fɔ saspek en fɔ test ɔltin bɔt stil aksept bɔku pan di "chɔch papa den" tichin den.
8. Bɔku tɛm, Jɔn Calvin bin kot di tichin den we ɔgɔstin en Ambrɔz bin tich.
9. Di tin den we Jɔn Lɔk bin de tich bin afekt Tɔmɔs en Alegzanda Kampɔl.

Di wan den we bin de na Krays bin sofa bikɔs den nɔ bin gri fɔ dinay Krays en den bin gri fɔ tek ɔda gospel ɔ fɔ gri wit sɔm ɔda rilijɔn tichin den, lek; a) Judaizm, b) pegan ɔ empara wɔship we den de ɔnda di Imperial Rom, c) Katolik di tɛm en afta di midul ɔ dak ej ɔ d) Katolik en Protestantism insay di Rifɔmeshɔn en Ristɔreshɔn eras.

bay we den abop pan divaynli sho di no we pɔsin kin get, i kin get . wan mɔ kɔrɛkt no en ɔndastand wetin Gɔd want.

Insay ɔndrɛd ia tru preshɔ bɔku pipul den dɔn . tray fɔ go bak to Gɔd yuz di Baybul nɔmɔ. Di las 200 ia ɔ so dɔn si bɔku difrɛns pan opinion ɔ intapriteshɔn we we den put am pan di sem standin as di trut we den sho dɔn mek nyu rilijɔn ɔganayzeshɔn den. Wan nid fɔ no if den na pat pan di prɔblem bay we den aks dɛnsɛf se "A dɔn sɛl di Skripchɔ den fɔ dɛnsɛf fɔ no wetin i se fɔ rich mi kɔnklushɔn den? ɔ, a dɔn fɛn di Baybul fɔ si if den kin fɛn en eksplɛn mi 'Bablical Doctrine' fɔ mek a gri wit wetin a biliv en wetin a dɔn tɔk."

Di wan den we de kam bien na wan list fɔ sɔm rilitiv tichin den we den jɔs dɔn biliv en mek wan tɛst fɔ feloship. Bɔku pan den dɔn rijekt in ɔl ɔ pat pan den.

- Di "emblems" fɔ di Masta in sup fɔ kɔba.
- Di bred we den yuz na di Masta in it fɔ mek wit wit flawa, brok afta prea en bifo den sheb to di di Memba den fɔ tek pat.
- Di kɔp, frut fɔ di vayn, fɔ get fament wayn.
- Na wan kɔp nɔmɔ den kin yuz nɔto wan wan kɔp.
- Baybul klas Divayd di Chɔch, so den nɔ go ebul fɔ praktis.
- siɲ as wɔship to Gɔd nɔ fɔ inklud myuzik inschrumɛnt ɔ insay harmoni bɔt chant.
- uman den fɔ get den ed kɔba wit sɔntin ɔda pas den ia we den gɛda.
- Uman den nɔ ebul fɔ kɔt chɔch